

HIKLU

Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma

-

Länsi-Uusimaa

2023

Käyttö: Pelastuslaitoksen henkilöstön ja asiakkaiden käyttöön

Käyttöalue: Helsingin kaupungin, Itä-Uudenmaan, Keski-Uudenmaan ja Länsi-Uudenmaan pelastuslaitosten alueet.

Sisällys

1.	Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelman tarkoitus ja tavoitteet	3
2.	Palvelutasopäätöksen, riskianalyysin ja ilmiöiden vaikutukset suunnitelmaan	4
3.	Toimintaympäristöistä nousevat tarpeet ja niihin kohdistetut palvelut	6
4.	Palveluiden kuvaus HIKLU-alueella.....	12
4.1.	Turvallisuusviestintä	12
4.2.	Valvonta	14
4.2.1.	Määräaikainen valvonta.....	14
4.2.2.	Ylimääräinen valvonta	16
4.3.	Kemikaalivalvonta	17
4.4.	Asiantuntijapalvelut	19
5.	Palveluiden toteutus Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksessa 2023.....	22
5.1.	Turvallisuusviestintä	23
5.1.1.	Yhteistyötahot	26
5.1.2.	Muu turvallisuusviestintä	27
5.2.	Valvontatoiminta.....	30
5.3.	Kemikaalivalvonta	32
5.4.	Asiantuntijapalvelut	32
6.	Seuranta	35
	Lähteet	38
	Liite 1: Valvontavälitaulukot A1-A6.....	40
	LIITE 2: Palotarkastusten maksullisuus.....	46

1. Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelman tarkoitus ja tavoitteet

Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmassa määritetään kokonaisuutena pelastuslaitoksen valvontatoiminta, asiantuntijapalvelut sekä turvallisuusviestintä.

Uudenmaan alueen pelastuslaitosten (HIKLU) yhteinen onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma tukee ja kehittää palveluiden yhdenmukaista ja kustannustehokasta järjestämistä sekä riittävien voimavarojen kohdentamista oikeisiin toimenpiteisiin oikea-aikaisesti. Toiminnassa ja sen suunnittelussa otetaan entistä paremmin huomioon asiakas ja kehitetään palveluita asiakaslähtöisesti.

HIKLU-yhteistyön avaintavoitteita ovat asiakaspalvelun yhtenäistäminen Uudenmaan alueella, suuronnettomuuksiin ja vaativiin johtamistilanteisiin liittyvän suorituskyvyn parantaminen, palvelutasopäätöksen mukaisen palvelutason saavuttaminen ja työhyvinvoinnin kehittyminen muuttuvassa toimintaympäristössä. Onnettomuuksien ehkäisytyötä ohjaa erityisesti avaintavoite asiakaspalvelun yhtenäistämisestä.

Pelastuslaitoksen on pelastuslain 78§:n mukaan valvottava alueellaan pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Pelastuslain 79 §:n mukaan pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin, ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Valvontasuunnitelmassa määritetään suoritettavat palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet sekä kuvataan, miten valvontasuunnitelman toteutusta arvioidaan. Kemikaaliturvallisuuslain 27 a § mukaisesti vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien kohteiden valvonta voidaan myös sisällyttää valvontasuunnitelmaan. Valvontasuunnitelman tulee perustua alueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen.

Lisäksi pelastuslaitoksen on pelastuslain 27§:n mukaan huolehdittava alueellaan pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, neuvonnasta ja turvallisuusviestinnästä. Tavoite on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen, varautuminen onnettomuuksien torjuntaan, asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa sekä onnettomuuksien seurauksien rajoittaminen.

Pelastustoimelle on asetettu pelastuslain 43§:ssä velvoite onnettomuuskehityksen seurantaan. Tähän kuuluvat onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehityksen seuranta. Näistä on tehtävä johtopäätöksiä, joiden perusteella on ryhdyttävä toimenpiteisiin onnettomuuksien ehkäisemiseksi. Toinen velvoite liittyy yhteistyöhön onnettomuuksien ehkäisyssä, josta määrätään pelastuslain 42§:ssä. Pelastuslaitosten tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa.

Onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteitä suunnitellaan ja kohdennetaan entistä vahvemmin riskiperusteisesti esimerkiksi hyödyntämällä ja kehittämällä Uudenmaan alueen yhteistä riskianalyysiä. Onnettomuuksien ehkäisyssä hyödynnetään palontutkinnalla tuotettua tietoa.

2. Palvelutasopäätöksen, riskianalyysin ja ilmiöiden vaikutukset suunnitelmaan

Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelma perustuu palvelutasopäätökseen, Uudenmaan pelastuslaitosten yhteiseen riskianalyysiin sekä Sisäministeriön Onnettomuuksien ehkäisyn toimintaohjelmaan. HIKLU-alueen pelastuslaitosten palvelutasopäätökset on laadittu vuosille 2021–2024. Palvelutasopäätöksessä määritellään pelastuslaitoksen toiminnan tavoitteet, käytettävät voimavarat sekä tarjottavat palvelut ja niiden taso.

Palvelutason tulee vastata alueen riskejä ja uhkia, mitä varten Uudenmaan pelastuslaitokset ovat laatineet yhteistyössä riskianalyysin. Riskianalyysissa on esitetty toimintaympäristön kuvaus sekä siinä tapahtuneet ja ennustettavat muutokset ja muutosvoimat, onnettomuustilastojen ja asiantuntija-arvioiden perusteella tunnistetut keskeiset uhkat ja riskit, joihin pelastuslaitosten tulee varautua sekä arvio palvelutasosta suhteessa riskianalyyseissa tunnistettuihin riskeihin. Osana riskianalyysityötä on tunnistettu Uudenmaan erityistä tarkastelua vaativat kohteet ja näihin kohdistuvat onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteet on määritelty pelastuslaitoskohtaisissa osioissa.

Uudenmaan pelastuslaitoksilla on käytettävissään useita erilaisia riskienhallinnan keinoja, joilla toimintaympäristön uhkiin ja riskeihin vastataan. Osa keinoista on ennaltaehkäiseviä ja niillä pyritään ensisijaisesti vähentämään onnettomuuksien lukumäärää sekä varautumaan onnettomuuksiin ja minimoimaan niiden seurausvaikutuksia etukäteen. Näillä onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteillä tuetaan yksittäisten ihmisten, yhteisöjen ja yhteiskunnan toimijoiden omatoimista varautumista sekä parannetaan heidän valmiuksiaan huolehtia ja ottaa vastuuta omasta ja ympäröivän yhteiskunnan turvallisuudesta.

Keskeiset havainnot yleisestä toimintaympäristöstä liittyvät väestörakenteen muutokseen, teknologian kehitykseen sekä sään ääri-ilmiöiden ja niiden aiheuttamien seurausvaikutusten lisääntymiseen.

HAVAINTO	TOIMENPITEET
Ikääntyneiden ja vieraskielisten osuus väestöstä kasvaa.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Järjestö- ja viranomaisyhteistyön lisääminen 2. Turvallisuusviestinnän kielivalikoima ja selkokielisyyden lisääminen
Teknologian kehitys	<ol style="list-style-type: none"> 1. Henkilöstön suorituskykyvaatimusten määrittäminen ja osaamisen kehittäminen. 2. Toiminnan jatkuvuuden varmistaminen kaikissa tilanteissa.
Päivittäisten onnettomuuksien riskit ja niiden hallitseminen <ul style="list-style-type: none"> - rakennus- ja rakennuspalovaarat - maastopalot - tieliikenneonnettomuudet - kiireelliset ihmisen pelastustehtävät - vaarallisten aineiden onnettomuudet ja öljyvahingot 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Palontutkinnan tietojen järjestelmällistä hyödyntämistä riskianalyysoissa, toiminnan suunnittelussa ja oman toiminnan kehittämisessä pitää vahvistaa.
Ilmastonmuutos ja sään ääri-ilmiöt	<ol style="list-style-type: none"> 1. Viestintään panostaminen 2. Omatoimisen varautumisen valmiuksien parantaminen

3. Toimintaympäristöistä nousevat tarpeet ja niihin kohdistetut palvelut

Rakennettu ympäristö

Rakentaminen keskittyy Uudellamaalla taajamakeskuksiin ja erityisesti pääkaupunkiseudulle. Väestönkasvun paine ja kaupungistuminen pakottavat löytämään uusia keinoja asuntotuotannon, palveluiden ja toimitilojen lisäämiseksi. (1)

Korkeaa ja matalaa rakentamista sekä asuin- ja julkisia tiloja yhdistelevät, haastavat kaupunkirakentamisen kohteet yleistyvät kasvukeskuksissa, jotka sijaitsevat liikenneväylien läheisyydessä. (2) Myös teknologinen kehitys asettaa uudenlaisia haasteita rakentamisen turvallisuudelle. Ekologinen rakentaminen ja ekologisten materiaalien käyttäminen lisääntyvät.

Ilmastonmuutos lisää sään ääri-ilmiöiden toistuvuutta ja kuormitusta kaupunkiympäristössä. (3)

Pelastuslaitosten riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että turvallisuusnäkökulma huomioidaan suunnittelussa ja rakentamisessa.

Riskit	Riskiin vaikuttavat trendit	Palvelutarve ja suositus
Rakennuspalot	<p>Haastavan kaupunkirakentamisen kohteet yleistyvät.</p> <p>Uudet teknologiset ratkaisut lisääntyvät (esim. aurinkopaneelit, sähköautot).</p> <p>Ekologiset rakennusmateriaalit lisääntyvät.</p> <p>Tiheä kaavoittaminen ja haastava kaupunkirakentaminen voivat lisätä onnettomuuspaikan saavuttamisen haasteellisuutta.</p>	<p>Haastavat kohteet sekä teknologian ja rakentamisen kehitys tulee huomioida annettaessa asiantuntijalausuntoja uudis- ja korjausrakentamisessa.</p> <p>Pelastustoiminnan edellytysten varmistaminen, esimerkiksi pelastustiekoeajoin ja kaavalausunnoilla.</p> <p>Pelastuslaitoksen ohjeista tiedottaminen ja sisällön kouluttaminen eri sidosryhmille</p>
Kaupunkitulvat ja myrskyvauriot	Sään ääri-ilmiöiden toistuvuus lisääntyy ja vaikutukset voivat olla merkittävämpiä.	Kaupunkitulvat, tuulen aiheuttamat vauriot ja muut häiriötilanteet tulee minimoida kaavoituksessa ja uudisrakentamisessa.

Asuminen

Uudellamaalla asui vuonna 2021 noin 1,7 milj. asukasta (4). Väestö on keskittynyt pääkaupunkiseudulle, ympäryskuntiin ja taajamiin, muilta osin Uudenmaan alue on harvaan asuttua maaseutua. Kaupunkialueilla ja taajamissa erityisesti kerrostaloasuminen on yleistä. (5)

Suomessa 90 % tapaturmaisista kuolemista tapahtuu asunnoissa ja vapaa-aikana, mutta tapaturmakuolleisuus vähentyy tasaisesti. (6) Aiempaa suurempi osa työstä ja opiskelusta tapahtuu kotoa käsin ja oleskelu kotona on lisääntynyt. (7)

Ikääntyneet henkilöt asuvat yhä pidempään kotona ja toimintakyvyltään rajoittuneiden henkilöiden kotihoito yleistyy. Vieraskielisten osuus väestöstä kasvaa, mikä tulee huomioida palveluiden saavutettavuudessa. Myös asuinalueiden eriarvoistumista on havaittu erityisesti pääkaupunkiseudulla. (8)

Teknologian kehitys on keskeisessä roolissa myös asumisen turvallisuudessa. Paloturvallisuuteen vaikuttavat esimerkiksi täyssähköisten kulkuvälineiden, aurinkopaneelien ja litiumakut yleistyminen. (9)

Pelastuslaitosten riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että asuinympäristöt ovat turvallisia ja jokaisella on edellytys huolehtia turvallisuudestaan.

Riskit	Riskiin vaikuttavat trendit	Palvelutarve ja suositus
Asuinrakennuspalot	<p>Tyypillisimmin syynä ihmisen toiminta. Toimivat palovaroittimet puuttuvat yli puolesta paloasunnoista.</p> <p>Rajoittunut toimintakyky ikääntyvillä ja erityisryhmillä voi lisätä syttymän todennäköisyyttä ja seurausten vakavuutta.</p> <p>Vieraskielisen väestön määrä kasvaa ja heidät tavoitetaan muuta väestöä heikommin.</p> <p>Uudenlainen teknologia kodeissa lisääntyy.</p> <p>Energiakriisi lisää tulisijojen ja muiden vaihtoehtoisten lämmittimien käyttöä ja polttoainesten varastoja kasvatetaan.</p>	<p>Asiakkaiden neuvonta, päivystävä palotarkastaja, sidosryhmäyhteistyö.</p> <p>Turvallisuuskoulutus ja turvallisuusyhteistyö.</p> <p>Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi ja valvontakäynnit.</p> <p>Nuohousvikailmoitusten käsittely.</p> <p>Turvallisuusviestintää tulee tarjota selkosuomeksi sekä yleisimmillä alueen vierailla kielillä.</p>
Tapaturmat	<p>Ikääntyvien asuttaminen kotona voi lisätä tapaturmien todennäköisyyttä.</p>	<p>Viranomais- ja sidosryhmäyhteistyö, turvallisuuskoulutus ja viestintä.</p>
Heikentynyt turvallisuustilanne	<p>Kansalaisten tietoisuus väestönsuojien kunnossapidon ja omatoimisen varautumisen velvoitteista kasvaa</p>	<p>Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi ja valvontakäynnit, turvallisuusviestintä</p>

Työ

Uudellamaalla on noin 770 000 työpaikkaa, joista jopa noin 600 000 sijaitsee pääkaupunkiseudulla. Työpaikkojen määrässä on havaittavissa nouseva trendi. (5)

Etätyö on lisääntynyt korona-pandemian myötä ja trendinä ovat myös työskentelytilat, joissa henkilöt vaihtuvat jopa päivittäin. (7) Erilaisten työntekomuotojen lisääntyminen ja työn rakenteiden muuttuminen vaikuttavat siihen, keitä työtiloissa oleskelee ja millaiset heidän turvallisuustaitonsa ovat.

Pelastuslaitosten riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että työympäristöt ovat turvallisia ja niiden turvallisuudesta osataan huolehtia omatoimisesti.

Riskit	Riskiin vaikuttavat trendit	Palvelutarve ja suositus
Rakennuspalot	Toimivat palovaroittimet puuttuvat 85% rakennuspalloissa tai rakennuspalovaaroissa, jotka tapahtuvat muissa kuin asuinrakennuksissa. Alkusammutusta yritetään keskimäärin vain noin kolmasosassa rakennuspalloista, jotka tapahtuvat muissa kuin asuinrakennuksissa.	Turvallisuusviestintä ja työympäristöihin kohdistetut turvallisuuskoulutukset. Määräaikaisessa valvonnassa annetaan ohjausta ja neuvontaa omatoimisesta varautumisesta.
Tapaturmat	Työpaikkatapaturmataajuus eli tapaturmien määrä suhteessa työtunteihin on kansallisesti ollut pitkällä aikavälillä laskussa. (12) Työtapaturmien määrän kehitys on toimialariippuvaa. Maatalousyrittäjien työtapaturmasuhde on lähes kolminkertainen palkansaajiin verrattuna. (13)	Edistetään omatoimista työympäristöjen turvallisuudesta huolehtimista turvallisuusviestinnällä ja työympäristöihin kohdistetuilla turvallisuuskoulutuksilla.
Vaarallisten aineiden onnettomuudet	Syynä tyypillisesti ihmisten huolimattomuus tai teknisen laitteen pettäminen (bensiniin ylitäytöt sekä teollisuuslaitosten häiriöt). (5)	Kemikaalivalvonta Vaarallisten aineiden onnettomuuksien riskiperusteinen huomiointi omatoimisessa varautumisessa.

Varhaiskasvatus ja opiskelu

Esi- ja perusopetuksen kautta voidaan tavoittaa Uudellamaalla käytännössä lähes 100 % lapsista. Vieraskielisten oppilaiden lisääntyminen aiheuttaa uudenlaisia haasteita turvallisuusviestinnän ja –koulutuksen toteuttamiselle ja saavutettavuudelle.

Asuinalueiden alueellisen eriytymisen on todettu vaikuttavan oppimisenestykseen. (14) Palveluiden suunnittelussa tulee huomioida turvallisuuskasvatuksen saavutettavuuden yhdenvertaisuus kaikille lapsille ja nuorille.

Oppiminen tapahtuu aikaisempaa useammin avoimessa ympäristössä (15), mikä aiheuttaa haasteensa oppilaitosten paloturvallisuudelle.

Yli puolet Uudellamaalla tapahtuvista koulu- ja päiväkotipaloista on ihmisen toiminnasta aiheutuneita, suurin osa tahallaan sytytettyjä. Koulupalojen määrät vaihtelevat runsaasti vuosittain, mutta trendi on laskeva. (16)

Pelastuslaitosten riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa oppilaitosten turvallisuus sekä kasvattaa lasten ja nuorten turvallisuustietoja ja -taitoja läpi opintopolun.

Riskit	Riskiin vaikuttavat trendit	Palvelutarve ja suositus
Rakennuspalot	Avoimien oppimisympäristöjen vaikutus palo- ja poistumisturvallisuuteen. Luvaton sytyttely ja tahallaan aiheutetut tulipalot ovat merkittävä syy koulupaloissa. Trendi on kuitenkin laskeva.	Kohdennettu ja kattava turvallisuusviestintä sekä turvallisuuskoulutus opintopolun eri vaiheissa. Valvontakäynnit Sytyttelyyn puuttuminen turvallisuuskasvatuksella ja viiranomaisyhteistyöllä.
Tapaturmat	Tapaturmia sattuu pääosin välitunneilla ja liikuntatunneilla sekä koulumatkojen aikana. (17)	Kohdennettu ja kattava turvallisuusviestintä sekä turvallisuuskoulutus opintopolun eri vaiheissa.

Vapaa-aika

Kesäasukkaita on Uudellamaalla noin 46 000, joista kuitenkin vain 3000 saapuu mökeilleen muualta kuin Uudeltamaalta (5). Kotimaan matkailu on lisääntynyt ja erityisesti pääkaupunkiseudulla asuvien yöpymiset kotimaassa lisääntyivät 50%. (18)

Uudellamaalla on useita suuria yleisötapahtuma-paikkoja ja vapaa-ajan palveluihin panostetaan. Sään ääri-ilmiöt aiheuttavat erityistä riskiä yleisötapahtumien tilapäisiin rakenteisiin sekä laajojen alueiden aluesuunnitteluun.

Tapaturmaisia kuolemia tapahtuu eniten kotona ja vapaa-ajalla. Kansallisesti yleisimmät syyt vapaa-ajan tapaturmissa liikunnan parissa loukkaantumisen lisäksi ovat kaatuminen, kompastuminen, liukastuminen tai matalalta putoaminen. (19)

Pelastuslaitosten riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa tapahtumien turvallisuus yhdessä muiden toimijoiden kanssa sekä vaikuttaa ihmisten asenteisiin ja vapaa-ajan käyttäytymiseen.

Riskit	Riskiin vaikuttavat trendit	Palvelutarve ja suositus
Kaupunkitulvat ja myrskyvahingot	Sään ääri-ilmiöt lisääntyvät (8)	Yleisötapahtumien valvonta sekä ohjaus, neuvonta ja muut lakisääteiset palvelut (esimerkiksi pelastussuunnitelmien kommentointi). Pelastuslaitoksen ohjeista tiedottaminen ja sisällön kouluttaminen eri sidosryhmille. Valvontakäynnit ja asiakaslähtöinen turvallisuusviestintä yhteistyössä muiden turvallisuusviranomaisten kanssa.
Tapaturmat	Tapaturmaisten kuolemien määrässä on havaittavissa laskeva trendi pitkällä aikavälillä, mutta tapaturmakuolleisuus on EU:n kolmanneksi korkein. (6)	Moniviranomaisyhteistyö vapaa-ajan toimijoiden kanssa.

Liikenne

Pääkaupunkiseutu sekä siihen liittyvät kasvuvyöhykkeet sijaitsevat pääradan, kehäradan sekä metroverkon varrella. Työmatkaliikennettä kulkee pääkaupunkiseudulle myös Uudenmaan rajojen ulkopuolelta. (5) Vuoteen 2030 mennessä liikennemäärien on ennustettu edelleen kasvavan 34 %. (20) Uudellamaalla sijaitsee myös Suomen suurin lentokenttä sekä vilkasliikenteisiä satamia.

Työmatkaliikenne aiheuttaa piikin onnettomuusmäärien vuorokausivaihtelussa, mutta onnettomuudet aiheuttavat ruuhka-aikoina harvemmin henkilövahinkoja ja vaativat vähemmän pelastustoiminnan resurssia. (16) Pelastustoiminnan tehtävissä kirjattavista vakavista henkilövahingoista valtaosa kirjautuu liikenneonnettomuuksissa, mutta henkilövahinkojen määrässä on Uudellamaalla laskeva trendi. (5)

Liikenteessä yleistyvät teknologian kehittyessä uudenlaiset liikkumismuodot, kuten täyssähköiset autot ja –potkulaudat, jotka aiheuttavat uudenlaisia riskejä liikenteessä.

Pelastuslaitosten riskienhallinnan tavoitteena on vaikuttaa liikennekäyttäytymiseen ja turvalliseen toimintaan onnettomuuspaikalla.

Riskit	Riskiin vaikuttavat trendit	Palvelutarve ja suositus
Liikenneonnettomuudet	<p>Vakavia henkilövahinkoja aiheuttavien liikenneonnettomuuksien määrä vähenee Uudellamaalla (5)</p> <p>Enemmistö suomalaisista kokee osaavansa toimia onnettomuuspaikalla, mutta vain kolmasosa arvelisi osaavansa antaa ensiapua. Enemmistö ei ole koskaan joutunut toimimaan onnettomuuspaikalla. (21)</p> <p>Liikenneonnettomuuspaikoilla syntyvät ruuhkat aiheuttavat haasteita pelastustoiminnan toimintavalmiudessa.</p>	<p>Kohdennettu turvallisuusviestintä ja –koulutus toimimisesta onnettomuuspaikalla. Esimerkiksi teemat valokuvaamiseen ja hälytysajoon liittyen.</p> <p>Pelastustoiminnan edellytysten varmistaminen.</p> <p>Valvontakäynnit liikenteen ja liikkumisen kannalta merkittäviin kohteisiin.</p> <p>Ohjaus ja neuvonta pelastusviranomaisen toimivallan piirissä olevista asioista.</p>

4. Palveluiden kuvaus HIKLU-alueella

Kappaleessa 4 on kuvattu HIKLU-pelastuslaitoksilla toteutettavat onnettomuuksien ehkäisyn palvelut, joilla pyritään saavuttamaan tavoiteltu palvelutaso. Palvelut on jaettu neljään eri osa-alueeseen: Turvallisuusviestintä, valvontatoiminta, kemikaalivalvonta ja asiantuntijapalvelut. Toimintaympäristön kuvauksessa mainittujen riskien lisäksi näillä palveluilla hallitaan ns. päivittäisistä onnettomuuksista aiheutuvia riskejä.

Riskienhallintakeinot	Päivittäiset onnettomuudet							Suuronnettomuudet ja häiriötilanteet				
	Asuinrakennusten palot ja -vaarat	Muiden rakennusten palot ja -vaarat	Maastopalot	Tieliikenneonnettomuudet	Kiireelliset ihmisen pelastustehtävät	Vaarallisten aineiden onnettomuudet	Öljyvahingot	Vakava liikenneonnettomuus	Useampi yhtäaikainen maasto- tai metsäpalo	Myrskyt (rajuilmat ja matalapainemyrskyt)	Laaja kantaverkon sähköhäiriö	"Musta joutsen" ilmiö
Valvontakäynnit	x	x				x	x					
Paloturvallisuuden itsearviointi	x									x	x	
Rakenteellisen paloturvallisuuden ohjaus ja neuvonta	x	x			x	x						
Yleisötilaisuuksien, tapahtumien ja tilapäismajoitusten valvonta		x	x		x	x			x	x		
Onnettomuusriski-ilmoitusten käsittely	x											
Vaarallisten kemikaalien ja ilitulitteiden valvonta		x	x			x	x		x			
Poistumisturvallisuus hoitolaitoksissa sekä palvelu- ja tukiasumisen kohteissa		x										
Maankäytön suunnittelun ohjaus	x	x		x		x						
Päivystävä palotarkastaja	x	x	x			x	x		x	x	x	
Palontutkinta	x	x										
Turvallisuusviestintä verkossa, mediassa ja sosiaalisessa mediassa	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Turvallisuuskoulutukset	x	x	x						x	x	x	x

Taulukko 1: Keskeiset palvelutasoa mitoittaviksi määritellyt riskit ja riskienhallintakeinot, joiden keskeisenä tavoitteena on hallita kyseistä riskiä. (23)

4.1. Turvallisuusviestintä

Turvallisuusviestinnällä tarkoitetaan toimenpiteitä, jolla pyritään parantamaan ihmisten ja organisaatioiden turvallisuusosaamista, -asenteita ja -käyttäytymistä. Turvallisuusviestintää voidaan tehdä useilla erilaisilla keinoilla, kuten neuvonnalla, koulutuksella tai mediaviestinnällä. Turvallisuusviestintää toteutetaan sekä erillisinä toimenpiteinä että integroituna muuhun pelastuslaitoksen palvelutuotantoon.

Turvallisuusviestinnän tavoitteena on, että ihmiset ja organisaatiot kykenisivät:

- tunnistamaan riskejä
- ehkäisemään onnettomuuksia ennalta
- varautumaan erilaisiin onnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin
- toimimaan oikealla tavalla onnettomuuden tai häiriötilanteen sattuessa
- toipumaan tapahtuneista onnettomuuksista tai häiriötilanteista

Turvallisuusviestinnän toteuttaminen perustuu pelastuslain 379/2011 27§:ssä pelastuslaitokselle asetettuun tehtävään.

Turvallisuuskasvatus

Turvallisuuskasvatus on opetusta ja ohjausta, jolla pyritään kehittämään lasten ja nuorten turvallisuustietoja, -taitoja ja -asenteita.

Turvallisuuskoulutus

Pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutus on suunnitelmallista ja kohdennettua opetusta ja ohjausta, jolla pyritään aikuisten turvallisuustietouden ja -osaamisen kehittämiseen.

Neuvonta ja opastus

Turvallisuusneuvonnalla tarkoitetaan pelastuslaitoksen jokaiseen virkatehtävään kuuluvaa neuvontatyötä, joka yleensä kohdistuu yksittäiseen ihmiseen tai ihmisjoukkoon. Turvallisuusneuvonta on satunnaista, lyhytaikaista ja asiakaslähtöisestä tarpeesta annettavaa neuvontaa. Turvallisuusneuvontaa voidaan antaa esimerkiksi puhelimen ja sähköpostin välityksellä, palotarkastuskäynnin yhteydessä, kohdetutustumisilla, tarkkailtaessa turvallisuusharjoituksia tai erillisellä neuvontakäynnillä, jota ei katsota tarkastuskäynniksi tai koulutustilaisuudeksi. Pientalojen ja ta-loyhtiöiden paloturvallisuuden itsearviointia tuetaan opasmateriaaleilla ja muulla neuvonnalla.

Mediaviestintä

Mediaviestintä tarkoittaa turvallisuusaiheisten viestien välittämistä erilaisilla media- ja joukkoviestimillä (radio, tv, elokuvat, www-sivut, lehdistö, sosiaalinen media, sähköiset ja paperiset tiedotteet sekä muut vastaavat menetelmät). Lisäksi mediaviestinnällä tarkoitetaan esimerkiksi sosiaalisessa mediassa tapahtuvaa vaikuttamista. Mediaviestintä voi olla koko alueen väestöä koskevaa yleistä turvallisuusasioiden informoimista tai se voi kohdistua johonkin rajatumpaan kohderyhmään.

Mediaviestintää voidaan käyttää myös turvallisuuteen vaikuttavien uusien ilmiöiden ja havaintojen esilletuomisessa ja näiden aiheuttamien negatiivisten vaikutusten ennaltaehkäisemissä.

Yleisötilaisuuksissa toteutettava turvallisuusviestintä

Yleisötilaisuuksilla tässä yhteydessä tarkoitetaan ennalta suunniteltuja tapahtumia, joissa osallistujien osallistuminen on pääosin vapaaehtoista ja oma-aloitteista. Turvallisesti osallistujia määrällisesti paljon. Yleisötilaisuuksien turvallisuusviestinnällä pyritään vaikuttamaan mielikuviin ja herättämään turvallisuusajattelua. Yleisötilaisuuksien luonteen perusteella pyritään ja pystytään viestimään suurelle määrälle osallistujia pieni tarkoin valittu aihealue ja välittämään osallistujille turvallisuustietoja, -ohjeita ja -neuvoja.

4.2. Valvonta

Valvontatoiminnan tavoitteena on edistää hyvää turvallisuuskulttuuria alueella ja vähentää tulipaloista aiheutuvia omaisuus- ja henkilövahinkoja. Tavoitteena on valvoa, että rakennusten omistajat ja haltijat sekä toiminnanharjoittajat noudattavat pelastuslaissa määritettyjä velvollisuuksia. Valvontatoiminnalla pyritään myös varmistamaan pelastustoiminnan ja ensihoidon toimintaedellytykset onnettomuustilanteessa. Valvontatoiminta sisältää pelastuslain mukaiset valvontatehtävät, kuten palotarkastukset ja asiakirjavalvonnan.

4.2.1. Määräaikainen valvonta

Määräaikaisessa valvonnassa valvotaan pelastuslain 2 ja 3 luvuissa säädettyjen yleisten ja rakennuksen omistajaa ja haltijaa sekä toiminnanharjoittajaa koskevien velvoitteiden noudattamista. Pelastusviranomaisen valvoo myös kemikaaliturvallisuuslain mukaista kemikaalien vähäiseen teolliseen käsittelyyn ja varastointiin sekä kemikaalien säilytykseen liittyviä velvoitteita.

Vastuu kohteen turvallisuudesta on aina kohteen omistajalla ja haltijalla sekä toiminnanharjoittajalla. Valvonnan tavoitteena on myös tukea neuvonnan ja ohjauksen keinoin toimijan omatoimista varautumista ja turvallisuuskulttuuria sekä korostaa kohteen omatoimisen varautumisen merkitystä turvallisuuden parantamisessa.

Määräaikainen valvonta suoritetaan tyypillisesti pistokoeluontoisella tarkastuskierroksella, asiakirjavalvonnalla sekä asiakkaan kanssa turvallisuusasioista keskustelemalla. Valvontaa voidaan perustellusta syystä toteuttaa myös pelkkien asiakirjojen perusteella suoritettavana asiakirjavalvontana.

Valvottavat kohteet on jaettu kohdeluokkiin niiden pääasiallisen käyttötavan ja toiminnan mukaan. Luokituksessa on hyödynnetty tietoa myös erityyppisten kohteiden omaisuus- ja henkilövahinkoriskeistä.

Määräaikaisen valvonnan perusteella laaditaan pöytäkirja. Kohteiden määräaikaisvalvonnan yhteydessä havaittuja puutteita valvotaan joko asiakirjavalvontana tai jälkivalvontakäynnillä kohteessa.

Asuinrakennusten valvonta

Pelastuslain 2 ja 3 luvun velvoitteet koskevat myös asuinrakennusten omistajia, haltijoita ja toiminnanharjoittajia. Valvontaa suoritetaan tarvittaessa asiakirjavalvontana asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointilomakkeen perusteella tai valvontakäynnein. Asukkaille kohdennetaan myös turvallisuusviestintää, jonka avulla pyritään korostamaan asukkaiden omaa vastuuta turvallisuudestaan ja tarjoamaan keinoja sen edistämiseksi.

Poistumisturvallisuusselvitysten käsittely

Pelastuslain 18§:n mukaan toiminnanharjoittajalla hoitolaitoksissa, palvelu- ja tukiasumisessa ja muissa näihin verrattavissa kohteissa on velvollisuus huolehtia asukkaiden ja hoidettavien mahdollisuudesta poistua turvallisesti tulipalossa tai muussa vaaratilanteessa.

Pelastuslaitos valvoo edellä mainittujen kohteiden poistumisturvallisuuden tasoa valvontakäynneillä sekä arvioimalla toiminnanharjoittajan laatimaa poistumisturvallisuusselvitystä. Toiminnanharjoittaja voidaan myös velvoittaa toteuttamaan poistumiskoe poistumisjärjestelyjen toimivuuden ja poistumiseen kuluvan ajan todentamiseksi.

Poistumisturvallisuusselvitys tulee laatia ennen toiminnan aloittamista ja päivittää vähintään kolmen vuoden välein, tai kun toiminnassa tai tiloissa tapahtuu poistumisturvallisuuteen vaikuttavia muutoksia. Uudisrakentamisen yhteydessä rakentamismääräysten mukainen turvallisuusselvitys lähtökohtaisesti korvaa poistumisturvallisuusselvityksen.

Mikäli selvityksen perusteella arvioidaan, ettei kohteen poistumisturvallisuus täytä pelastuslain 18 §:n vaatimusta, toiminnanharjoittaja voidaan velvoittaa laatimaan poistumisturvallisuuden parantamisen toteuttamissuunnitelma. Suunnitelmassa määritellään toimenpiteet ja aikataulu, joilla toiminnanharjoittaja kehittää kohteen poistumisturvallisuutta. Tarvittaessa pelastusviranomaisen voi antaa toiminnanharjoittajalle myös korjausmääräyksen esimerkiksi paloteknisen suojaustason parantamisesta poistumisturvallisuuden takaamiseksi.

4.2.2. Ylimääräinen valvonta

Pelastusviranomainen voi harkintansa perusteella tehdä valvontaa kohteisiin esimerkiksi riski-ilmoitusten perusteella. Riski-ilmoitukset voivat tulla esimerkiksi alueen asukkailta, toiminnanharjoittajilta tai muilta viranomaisilta. Pelastusviranomainen voi kohdentaa valvontaa myös muiden ilmoitusten, omien havaintojensa tai pelastuslaitoksessa valittujen teemojen mukaisesti.

Ilmoitus ilmeisestä palonvaarasta tai onnettomuusriskistä

Jos viranomainen havaitsee virkatoimiensa yhteydessä tai muutoin saa tietää asunnossa tai rakennuksessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin, tulee heidän ilmoittaa asiasta pelastuslaitokselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös kuntaa, muuta julkisyhteisöä ja näiden palveluksessa olevaa henkilöstöä sekä hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa toiminnanharjoittajaa ja tämän palveluksessa olevaa henkilöstöä.

Valvonnan suorittamiseksi valitaan tarkoituksenmukainen valvontakeino, yleensä paikan päällä tehtävä palotarkastus. Ilmoituksesta riippuen asia voidaan joissakin tapauksissa käsitellä myös asiakirjojen perusteella tai neuvonnan ja ohjauksen keinoin. Korjaustoimenpiteiden suorittamista valvotaan tavanomaisin jälkivalvontamenettelyin.

Yleisötapahtumat

Pelastusviranomainen valvoo yleisötapahtumien palo- ja henkilöturvallisuutta sekä tapahtumanjärjestäjän omatoimista varautumista ja pelastussuunnitelman laadintaa. Pelastussuunnitelmavelvoitteisten tapahtumien pelastussuunnitelmat arvioidaan. Lisäksi pelastussuunnitelman laadintaan ja tapahtuman turvallisuusjärjestelyihin liittyen annetaan neuvontaa ja ohjausta. Tapahtumaan suoritetaan tarvittaessa valvontakäynti.

Tapahtuman ollessa erityisen suuri tai muuten järjestelyiltään poikkeava, pelastusviranomainen pyrkii neuvomaan ja ohjaamaan tapahtumajärjestäjää jo suunnitteluvaiheessa, jotta pelastustoiminnan edellytysten ja omatoimisen varautumisen asianmukaisesta toteutumisesta voidaan varmistua.

Yleisötapahtumiin suoritetaan valvontakäyntejä riskiperusteisesti. Pelastusyksikkö ja ensihoito osallistuvat tarvittaessa valvontakäynnille. Lisäksi suurissa ja poikkeavissa tapahtumissa tehdään tarvittaessa tapahtuma-aikaista valvontaa.

Tilapäismajoitus

Tilapäismajoitusten osalta valvotaan toiminnan palo- ja henkilöturvallisuutta sekä rakennuksen omistajan ja haltijan sekä toiminnanharjoittajan omatoimista varautumista ja pelastussuunnitelman laadintaa.

Kohteisiin, joissa järjestetään tilapäismajoitusta, suoritetaan ilmoituksen perusteella asiakirjavalvontaa, ja tarvittaessa kohteeseen suoritetaan palotarkastus turvallisen majoittumisen edellytysten tarkastamiseksi. Valvontakäynnin tarpeellisuus perustuu riskinarviointiin.

4.3. Kemikaalivalvonta

Pelastusviranomaisen valvoo vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005, nk. kemikaaliturvallisuuslaki) 115 §:n perusteella vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia sekä kemikaalien säilytystä. Kemikaaliturvallisuuslain 24 §:n mukaan vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä ilmoituksen pelastusviranomaiselle.

Lisäksi kemikaaliturvallisuuslain 115 §:n perusteella pelastusviranomaisen valvoo yksityiseen kulutukseen hyväksytyjen iletulitteiden ja vähäistä vaaraa aiheuttavien pyroteknisten tuotteiden varastointia kaupan yhteydessä ja luovutusta yksityiseen kulutukseen sekä räjähteiden ja vaarallisten kemikaalien käyttöä erikoistehosteina yleisötilaisuuksissa tai yleisissä kokouksissa.

Kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia sekä säilytystä harjoittaviin kohteisiin kohdistuu osaltaan myös pelastuslain mukaista määräaikaista valvontaa.

Ilmoitusvelvollisten kemikaalikohteiden valvonta

Pelastusviranomaisen tulee kemikaaliturvallisuuslain 25 §:n mukaan tehdä vaarallisten kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista päätös, koska kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia saa harjoittaa vain tekemällä siitä ilmoituksen. Päätös tehdään toiminnanharjoittajan toimittaessa kemikaaliturvallisuuslain 24 §:n mukaisen ilmoituksen. Päätöksessä voidaan asettaa ehtoja liittyen kemikaaliturvallisuuslain 2. luvun turvallisuusvaatimuksiin.

Pelastusviranomaisen on kemikaaliturvallisuuslain 27a §:n perusteella tarkastettava vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittava tuotantolaitos ennen sen käyttöönottoa. Tarkastuksella valvotaan tuotantolaitoksen toimintatavat ja teknisen toteutuksen vaatimuksenmukaisuus sekä se, että tuotantolaitos on säännösten sekä asiasta tehdyn päätöksen mukaisessa kunnossa. Pelastusviranomaisen toimii ilmoitusta käsitellessään tarvittaessa yhteistyössä muiden viranomaisten, kuten TUKES:n kanssa, ja suorittaa laitoksiin tarvittaessa ennakkokatselmuksia.

Vaarallisten kemikaalien vähäistä teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavan tuotantolaitoksen tai muun kohteen määräaikaaisessa valvonnassa kiinnitetään

huomiota tuotantolaitoksen turvalliseen käyttöön, laitoksen rakenteiden, laitteistojen ja varusteiden huoltoon ja kunnossapitoon, henkilöstön koulutukseen ja opastukseen sekä onnettomuuksien ehkäisyyn ja pelastustoiminnan organisointiin.

Suuronnettomuusvaaraa aiheuttavien kohteiden valvonta

Vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/ 2005) 23 § mukaista laajamittaista kemikaalien teollista käsittelyä ja varastointia harjoittavien laitosten valvontaa suoritetaan yhteistyössä TUKES:in kanssa. Valvonnassa saatuja tietoja hyödynnetään suuronnettomuusvaarallisten tuotantolaitosten ulkoisen pelastussuunnitelman laadinnassa. Valvonnan yhteydessä pyritään varmistamaan, että kohteen turvallisuusselvityksessä ja sisäisessä pelastussuunnitelmassa on riittävät tiedot pelastuslaitoksen ulkoista pelastussuunnittelua varten.

Öljyntorjuntavalmiuden valvonta

Pelastuslain mukaisesti pelastuslaitoksen on valvottava alueellaan öljytuotteita sekä muita kemikaaleja varastoivien tai käsittelevien laitosten öljyntorjuntavalmiutta. Öljyntorjuntavalmiuden vaatimustaso määräytyy kohteessa varastoitavien tai käsiteltävien öljytuotteiden määrien perusteella. Ainemäärät ja niihin perustuvat velvollisuudet on määritelty pelastuslaissa.

Öljyntorjunnan osalta pelastuslaitokset tekevät tiivistä yhteistyötä toiminnanharjoittajien ja muiden viranomaisten kanssa. Pelastuslaitos antaa myös ohjausta ja neuvontaa öljyntorjuntaan liittyvissä kysymyksissä.

Pyroteknisten tuotteiden valvonta

Ilotulitteiden käyttöä, pyroteknisten tuotteiden varastointia kaupan yhteydessä sekä räjähteiden tai palo- ja räjähdysvaarallisten kemikaalien käyttöä erikoistehosteina valvotaan siten, kuin niistä kemikaaliturvallisuuslaissa säädetään.

Pyroteknisten tuotteiden kaupan varastoihin toimitetaan valvontakäynti vuosittain ajoittuen ilotulitteiden kaupan myyntisesonkeihin. Valvontakäynnillä varmistetaan, että varastointi- ja myyntipaikat ovat säännösten ja annetun päätöksen mukaiset.

Öljylämmityslaitteistot

Sumutuspolttimella varustettujen öljylämmityslaitteistojen turvallisuutta valvotaan suorittamalla öljylämmityslaitteistoon kohdennettu valvontakäynti kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun laitteiston omistaja on saattanut käyttöön otettavan öljylämmityslaitteiston pelastuslaitoksen tietoon.

Maanalaisille öljysäiliöille tulee suorittaa määräaikaistarkastukset 2, 5 tai 10 vuoden välein riippuen öljysäiliön kuntoluokasta, sijainnista ja kunnan ympäristömääräyksestä. Tarkastuksen suorittaa TUKES:n hyväksymä tarkastusliike.

4.4. Asiantuntijapalvelut

Pelastuslaitos tarjoaa asiantuntijapalveluita, joita ovat esimerkiksi lausuntojen antaminen eri viranomaistahoille, asiakkaiden ohjaus ja neuvonta sekä viranomaisyhteistyö.

Päivystävä palotarkastaja

Pelastuslaitoksen päivystävä palotarkastaja antaa asiakkaille neuvontaa ja ohjausta puhelimitse ja sähköpostilla onnettomuuksien ehkäisyn palveluihin liittyen. Päivystävä palotarkastaja neuvoo esimerkiksi pelastussuunnitelmien ja ilmoituslomakkeiden laadinnassa ja kodin tai työpaikan turvallisuutta koskevissa kysymyksissä.

Rakentamisen suunnittelun ohjaus ja kaavalausunnot

Pelastuslaitokset tekevät yhteistyötä alueen kuntien rakennusvalvontojen kanssa ja toimivat paloturvallisuusasiantuntijoina rakentamisen suunnittelun ohjauksessa ja neuvonnassa myös rakennushankkeen suunnittelijoiden suuntaan. Uudiskohteiden ja merkittävien saneerauskohteiden osalta annetaan lausunto rakennuksen käyttöönotosta, jos rakennusvalvontaviranomainen on sitä rakennusluvassa edellyttänyt. Lausuntoa varten huomioidaan mahdollisen kohdekäynnin sekä asiakirjojen perusteella palo- ja käyttöturvallisuuteen sekä pelastustoiminnan edellytyksiin liittyvien ratkaisujen toteutus. Kohdekäynti suoritetaan yleensä ennen rakennusvalvonnan suorittamaa varsinaista käyttöönottotarkastusta.

Kuntia ohjataan myös kaavoitusvaiheessa ja pelastuslaitos voi antaa pyydettäessä kaavasta lausunnon.

Rakentamisen suunnittelun ohjauksessa ja kaavoituksessa pelastusviranomaisen ottaa kantaa muun muassa:

- kohteen saavutettavuus suhteessa käytössä olevaan kalustoon (pelastusteiden ja varatiejärjestelyiden ohjeistus ja toteutus)
- sammutusreittien järjestelyt sekä pelastustoiminnan työturvallisuus
- sammutusveden saanti, riittävyys sekä hallinta kohteessa ja sen ympäristössä

- pelastustoimen laitteiden sijoittelu ja toteutus esimerkiksi paloilmoittimen toteutuspöytäkirja, sammutuslaitteiston suunnitteluperusteet, savunpoiston järjestelyt, sammutusvesiputkistot, pelastustoimintaan käytettävät hissit ja viranomaisverkon kuuluvuus rakennuksessa.
- tilojen rakenteelliseen paloturvallisuuteen sekä käyttöturvallisuuteen

Pelastustoimen laitteet

Pelastustoimen laitteilla tarkoitetaan yleensä mm. automaattisia paloilmoittimia, sammutuslaitteistoja, savunpoistojärjestelmiä, sammutusvesiputkistoja sekä poistumisvalaistusjärjestelmiä. Näiden laitteiden huolto- ja kunnossapitovastuu on aina kiinteistön omistajalla, haltijalla ja toiminnanharjoittajalla.

Pelastuslaitos valvoo laitteiden kunnossapitoa ja toimintaa pääasiallisesti määräaikaisen valvonnan yhteydessä sekä asiakirjavalvonnalla. Lisäksi valvotaan, että laitteiden käytettävyys on asianmukaisessa kunnossa. Pelastuslaitos myös antaa ohjausta laitteistojen suunnittelussa.

Automaattisten paloilmoittimien erheelliset hälytykset työllistävät pelastuslaitoksia merkittävästi. Erheellisten palohälytysten vähentämiseksi pelastuslaitos lähettää korjauskehotuksen kiinteistöihin, joista on edeltävän 12 kuukauden aikana tullut vähintään kaksi erheellistä paloilmoitusta. Pelastuslaitos myös ohjaa ja neuvoo asiakkaita erheellisten paloilmoitusten vähentämisessä. Kolmannesta ja siitä seuraavista 12 kuukauden aikana tapahtuvista erheellisistä paloilmoituksista pelastuslaitos voi laskuttaa hälytyksistä pelastuslautakunnan vahvistaman laskutustaksan mukaisesti.

Viranomaisyhteistyö

Pelastuslaitoksen tulee onnettomuuksien ehkäisemiseksi ja turvallisuuden ylläpitämiseksi toimia yhteistyössä muiden viranomaisten sekä alueella olevien yhteisöjen ja asukkaiden kanssa sekä osallistua paikalliseen ja alueelliseen turvallisuus-suunnittelu -työhön (Pelastuslaki 41 § 1. mom.)

Viranomaisyhteistyöllä pyritään ensisijaisesti turvallisuuden tuottamiseen valvontatyössä mm. vaihtamalla riskitietoa ja toteuttamalla tarvittavia toimenpiteitä, kuten yhteisiä valvontakäyntejä. Pelastusviranomaisilla on muiden viranomaisten työtä tukeva asiantuntijarooli ja useissa säädöksissä annetaan pelastusviranomaisille oikeus ja velvollisuus antaa lausuntoja turvallisuuden näkökulmasta.

49 § Velvollisuus antaa virka-apua ja asiantuntija-apua pelastusviranomaisille

50 § Pelastusviranomaisen virka-apu muille viranomaisille

Yhteistoiminta- viranomaiset	Yhteistyön rajapinnat											Pelastustoiminnan edellytykset	Ilmoitusvelvollisuudet muille viranomaisille		
	Yhteisvalvontakäynnit	Yleisötapahtumat	Asumisturvallisuus	Palontutkinta	Patoturvallisuus	Paloilmoitinlaitteet	Sammutuslaitteistot	Nuohoojien viikailmoitukset	Kemikaaliturvallisuus	Öljysäiliön turvallisuus	Eläinten hyvinvointi			Sähköturvallisuus	
Ensihoidosta vastaava	x	x	x											x	Kunnalliset
Kaavoittaja			x						x				x		
Kunnan eläinlääkäri	x		x							x				x	
Muut pelastuslaitokset		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x	
Rakennusvalvonta	x	x	x	x		x	x		x	x		x	x	x	
Sosiaaliviranomainen	x		x											x	
Ympäristöterveysvalvonta	x	x	x						x		x			x	
Ympäristönsuojelu	x	x	x						x	x				x	
AVI	x	x							x					x	
ELY	x				x				x	x			x	x	
Hätäkeskuslaitos						x	x								
OTKES				x											
Poliisi	x	x	x	x					x				x	x	
Puolustusvoimat	x												x		
Trafi	x								x				x		
Tukes	x	x				x	x		x			x	x	x	
Tulli	x														
Nuohoojat	x		x				x								
Tarkastuslaitokset	x					x	x		x	x		x	x		
															Muut

Taulukko 2: Pelastuslaitosten yhteistyötahot (23)

Palontutkinta

Palontutkinta on pelastuslaitoksen lakisääteinen tehtävä ja sen tavoitteena on onnettomuuksien ehkäiseminen ja vahinkojen rajoittaminen sekä pelastustoiminnan kehittäminen.

Palontutkinnassa arvioidaan tulipalon syttymissy, tapahtumaan vaikuttaneet taustatekijät, tapahtuman laajempi vaikutus, vahinkojen suuruus, merkitys ja vaikuttaneet tekijät sekä pelastustoiminnan kulku. Palontutkinnan toteutukseen ja laajuuteen vaikuttaa tapahtuman seurausten vakavuus. Pelastuslaitosten on myös seurattava onnettomuusuhkien sekä onnettomuuksien määrän ja syiden kehitystä. Onnettomuuskehityksen seurannan ja analysoinnin tulokset velvoittavat pelastuslaitosta ryhtymään tarvittaviin onnettomuuksia ennaltaehkäiseviin toimenpiteisiin.

5. Palveluiden toteutus Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksessa 2023

Valvontatoimenpiteiden ja turvallisuusviestinnän vuosisuunnitelma vuodelle 2023 on esitetty taulukossa 3.

Vuosisuunnitelman valmistelevat onnettomuuksien ehkäisyn johtavat palotarkastajat yhdessä palvelutuotannon johtavien palotarkastajien kanssa. Kokonaisuuden hyväksyy riskienhallintapäällikkö.

	Vuonna 2023 suoritettavat toimenpiteet [lkm]
Turvallisuusviestintä	Tapahtumia n. 500 kpl SOME-viestintänä tehdään vähintään 30 turvallisuusviestintää sisältävää päivitystä. Päivystävän palotarkastajan antamana 1500–2500 yhteydenottoa, jotka turvallisuusneuvontaa.
Määräaikainen valvonta	1994
Asuinrakennukset	8000 (arvio edellisvuosien toteuman perusteella. 2023 tarkka lukumäärä päivitty 6/2023 mennessä.)
Muut valvontakohteet	175 (arvio edellisvuosien toteuman perusteella)
Kemikaalikohteiden valvonta	150 (arvio, kemikaalikohteet sisältyvät valvontakohteisiin.)
Kaavoitusyhteistyö	Kaavakannanottopyynnöt 60, kaavoitukseen liittyvät viranomaispalaverit 20
Rakentamisen suunnittelun ohjaus	350 neuvottelua asiakkaiden (suunnittelijat) kanssa 1400 suunnittelua ohjaavaa sähköpostia 150 yhteistyötapaamista rakennusvalvontaviranomaisen kanssa 275 sähköistä lausuntoa rakennushankkeisiin (arvio edellisvuosien toteuman perusteella)
Muu viranomaisyhteistyö	170 (arvio edellisvuosien toteuman perusteella)

Taulukko 3: Tehtävät onnettomuuksien ehkäisyn toimenpiteet vuonna 2023.

Resurssit

Turvallisuusviestintään käytettävien henkilöstövoimavarojen suuruutta on vaikeaa määrittellä täsmällisesti, sillä turvallisuusviestintää tehdään osana kaikkea pelastuslaitoksen toimintaa asiakasrajapinnassa. Turvallisuusviestintään on käytetty vuosittain noin seitsemän henkilötyövuotta. Turvallisuusviestinnän voimavaroina

on tällä hetkellä päätoimisia turvallisuuskouluttajia, lisäksi muu henkilöstö osallistuu turvallisuusviestintään oman työnsä osana. (22)

Kokonaisuutena valvontatoimintaan on kohdennettu noin 27 henkilötyövuotta, kemikaalivalvontaan 1 henkilötyövuosi ja muihin asiantuntijapalveluihin neljä henkilötyövuotta. Voimavaroina ovat päätoimiset palotarkastajat, johtavat palotarkastajat, turvallisuuskouluttajat ja operatiivinen henkilöstö.

Vuonna 2022 Aluehallintovirasto antoi asiantuntija-arvion Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen palveluista. Arviossa todetaan, että onnettomuuksien ehkäisyn osalta henkilöstöresursointi on Länsi-Uudellamaalla valtakunnallista keskiarvoa merkittävästi alhaisempi. Länsi-Uudellamaalla henkilöstöresurssi oli arvioituna vuonna 2021 7htv/100 000 asukasta, kun valtakunnallinen keskiarvo oli 12htv/100 000 asukasta.

Onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmasta poikkeaminen

Poikkeusolojen vallitessa tai erityisen painavasta syystä (esimerkiksi häiriötilanne) onnettomuuksien ehkäisyn suunnitelmasta voidaan poiketa, mikäli se on tarpeen tehtävien priorisoinnin vuoksi tai mikäli palvelutason ylläpitäminen joillain osa-alueilla on käytännössä mahdotonta. Päätöksen poikkeamisesta tekee pelastusjohtaja viranhaltijapäätöksensä.

5.1. Turvallisuusviestintä

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen turvallisuusviestintä jaetaan turvallisuuskasvatukseen, turvallisuuskoulutukseen ja muuhun turvallisuusviestintään.

Turvallisuuskasvatuksen pääkohderyhmiä ovat esikoululaiset ja kahdeksaluokkaiset. Peruskoulun neljännen luokan ja toisen asteen opiskelijoille tarjotaan turvallisuuskoulutusta pyydettäessä. Toisen asteen turvakursseja järjestetään kysynnän mukaan.

Pelastuslaitoksen turvallisuuskoulutus on kohdennettu lasten ja nuorten (päiväkodit ja koulut), erityisryhmien sekä sosiaali- ja terveystoimen (kotihoito ja ympärivuorokautinen hoiva) asiakkaiden kanssa työskenteleviin aikuisiin. Lisäksi koulutusta kohdennetaan ikäihmisille sekä erityisryhmille.

Turvallisuuskasvatuksen ja -tapahtumien tavoitteet, toteutus, resurssit ja seuranta on kirjattu taulukkoon 4.

Toimintaympäristö	Pääkohderyhmät	Päätavoitteet tapahtumissa		Ensisijaiset keinot ja toteutus	Resurssit	Mittarit/seuranta
		Sisältö	Suunniteltu-määrä			
Asuminen	Seniorit	Osallistuja tiedostaa arjen riskejä ja pyrkii vähentämään niitä oikeilla toimintatavoilla. Osallistuja tietää perusasiat hätätilanteessa toimimisesta, toimintakyky huomioiden.	20	Turvallisuusluento/-keskustelu, selko-/yksinkertaisen suomen kielen käyttäminen mahdolliset harjoitukset (alkusammutus, poistuminen)	turvallisuus-kouluttajat	PRONTO-tietojärjestelmään kirjataan pidetyt koulutustilaisuudet. Tilaisuuksien toteumaa seurataan kuukausittain. Toteumista kootaan oma osio osa- ja vuosiraportteihin. Toteumia verrataan asetettuihin tavoitteisiin.
	Erytisryhmät		20		turvallisuus-kouluttajat	
	Em. kanssa työskentelevät, erit. kotihoidon henkilöstö	Työntekijä osaa tunnistaa paloturvallisuusriskejä ja osaa tarvittaessa ennaltaehkäistä ja vähentää niitä asiakaskäynteillä. Hän tiedostaa ilmoitusvelvollisuuden pelastusviranomaiselle palovaarallisista asunnoista (PEL 379/2011 42§). Työntekijä tietää perusasiat tulipalossa toimimisesta.	10	HIKLU-yhteistyössä tehty koulutuskonsepti, luento + alkusammutuskoulutus	turvallisuus-kouluttajat	
	Suuri yleisö, yleisötapahtumat (kaupunkipäivät, päiväkotipäivät, kampanjat)	Arjen turvallisuus. Osallistujille välitetään tietoja yleisimmistä riskeistä kotiympäristössä.	10	Tapahtumassa viestitään lyhyt tarkoin valittu kausikohtainen turvallisuusviesti suurelle yleisömäärälle.	PATU, sopimuspalokunnat ja yhteistyöviranomaiset tapahtumakohtaisesti.	
Työ	Sosiaali- ja terveystoimen kohteissa työskentelevät (ympäri vuorokautinen hoiva)	Työntekijä tunnistaa työpaikan paloturvallisuusriskejä, osaa ennaltaehkäistä ja vähentää niitä. Hän tietää perusasioita palo- ja poistumisturvallisuudesta sekä em. asioiden erityispiirteet sosiaali- ja terveydenhuollossa.	60	Luento + alkusammutus, turvallisuus-kävelyt/-harjoitukset	turvallisuus-kouluttajat	
	Lasten ja nuorten parissa toimivat aikuiset	Työntekijä tunnistaa työpaikan paloturvallisuusriskejä, osaa ennaltaehkäistä ja vähentää niitä. Hän tietää perusasioita palo- ja poistumisturvallisuudesta sekä em. asioiden erityispiirteet päiväkodissa/oppilaitoksessa/lapsi- tai nuorisotyössä.	65	Alkusammutuskoulutus (teoria) Yleinen paloturvallisuuskoulutus Poistumisturvallisuuskoulutus Alkusammutuskoulutus (käytäntö)	turvallisuus-kouluttajat, koulutyöryhmän palotarkastajat	

Toimintaympäristö	Pääkohderyhmät	Päätavoitteet turvallisuuskasvatuksessa		Ensisijaiset keinot ja toteutus	Resurssit	Mittarit/seuranta
		Sisältö	Suunniteltu määrä			
		Pelastuslaitoksen toteuttamalla turvallisuuskasvatuksella pyritään eskarien, neljäsluokkalaisten ja kahdeksaluokkalaisten sekä toisen asteen opiskelijoiden turvallisuustietojen, -taitojen ja -asenteiden kehittämiseen. Lisäksi kehitetään opetushenkilökunnan valmiuksia ehkäistä ennalta onnettomuuksia ja toimia onnettomuustilanteessa.		Luento-osuudet voidaan toteuttaa lähikoulutuksen lisäksi myös etäkoulutuksena.	Palvelutuo- tanto	PRONTO-tietojärjestelmään kirjataan säännöllisesti pidetyt koulutustilaisuudet. Tilaisuuksien toteumaa seurataan kuukausittain. Toteumista kootaan oma osio osa- ja vuosiraportteihin. Toteumia verrataan asetettuihin tavoitteisiin.
Varhaiskasvatus ja opiskelu	eskarit	Ensisijaisesta PR-tapahtuma, jossa lapsi saa tietoa palovaroittimesta ja tulipalossa toimimisesta ikätaso huomioiden. Kerrotaan ”palomies tutuksi”, jota ei tarvitse pelätä ja hätänumeroon soittaminen.	270	Päiväkotivierailut, turvallisuustuokiot	työvuorot ja turvallisuus- kouluttajat	
	4.-luokkalaiset	Oppilas tunnistaa kodin ja arjen turvallisuuteen liittyvien asioita sekä oppii perusasioita poistumisturvallisuudesta ja tulipalossa toimimisesta.	(Kysynnän mukaan)	Kouluvierailut, turvallisuusoppitunnit	turvallisuus- kouluttajat	
	8.-luokkalaiset	Nuori/nuori aikuinen tunnistaa paloturvallisuusriskejä, tietää perusasioita turvallisesta poistumisesta, tulipalossa toimimisesta sekä onnettomuuspaikalla toimimisesta.	40	Turvallisuusoppitunnit + Nauhätä- kampanjaan liittyvä kilpailuosion toteutus HIKLU- yhteistyössä	turvallisuus- kouluttajat	
	toinen aste		10 (Kysynnän mukaan)	turvallisuusoppitunnit, ammattialaesittelyt, lukion turvakurssi.	turvallisuus- kouluttajat	
Tapahtumia yhteensä			505		LUP	
Sopimuksen mukaisesti vuosittain vähintään neljä turvallisuusviestintätapahtumaa.			160		sopimuspalokunnat	

Taulukko 4: Turvallisuuskasvatuksen ja -tapahtumien tavoitteet, toteutus, resurssit ja seuranta

5.1.1. Yhteistyötahot

Pelastuslaitoksen kanssa yhteistyössä turvallisuusviestintää tekevät Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen toimialueen sopimuspalokunnat sekä Uudenmaan Pelastusliitto (UPL) sekä Finlands Svenska Brand- och Räddningsförbund (FSBR).

Pelastusliitot

Uudenmaan Pelastusliitto (UPL) ja Finlands Svenska Brand- och Räddningsförbund (FSBR) huolehtivat pelastustoimen alueella tarvittaessa muun muassa seuraavista turvallisuusviestinnällisistä asioista:

- Omatoimisen varautumisen koulutukset (esim. asuinkiinteistön turvallisuuskurssit, väestönsuojanhoitajankurssit)
- Yritysturvallisuuskoulutukset, kuten työpaikan työturvallisuuskorttikoulutukset, tulityökorttikoulutus, turvallisuusjohtajan peruskurssi/koulutus ja alkusammutuskouluuttajakoulutukset.
- Kampanjat, kuten Päivä Paloasemalla (osallistuminen sopimuspalokuntia tukevana tahona tarvittaessa), 112-päivä (osallistuu sovittaessa yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa) ja NouHätä! -kampanjaan ja kilpailujen järjestämiseen osallistuminen pelastuslaitoksen kanssa yhteistyössä / tukevana organisaationa.
- Muu yhteistyö turvallisuusviestinnässä: sopimuspalokuntien turvallisuusviestinnän tukeminen yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa ja erilaisten koulutusten tai yleisötilaisuuksien järjestäminen.

Sopimuspalokunnat

Sopimuspalokunnat osallistuvat turvallisuusviestintätöihin palokuntasopimuksen mukaisesti. Sopimuspalokunnat järjestävät sopimuksen mukaisesti vuosittain vähintään neljä turvallisuusviestintätapahtumaa. Sopimuspalokuntien turvallisuusviestinnän kohderyhmät vaihtelevat sopimuspalokunnittain. Sopimuspalokuntien neljä vaadittavaa turvallisuusviestintätilaisuutta tulee olla valistuskampanjoita, yleisötilaisuuksia, turvallisuuskoulutuksia tai geokätkö.

Sopimuspalokunnat toteuttavat turvallisuusviestintää pääosin seuraavissa muodoissa:

- valtakunnallinen 112-päivä
- Päivä Paloasemalla -tapahtuma (pelastuslaitos suosittelee, että kaikki sopimuspalokunnat osallistuvat tähän tapahtumaan)
- paikalliset messut, markkinat, toritapahtumat

- paikallisten yritysten, yhdistysten ja järjestöjen turvallisuuskoulutukset, kuten alkusammutus-koulutukset
- kaukana vakinaisista paloasemista sijaitsevien päiväkotien turvallisuusviestintä (Huom. hyvissä ajoin etukäteen yhteydessä pelastuslaitokseen materiaalin saamiseen!)
- turvallisuusviestinnällisen geokätkön perustaminen ja ylläpito, kävijöistä raportointi pelastuslaitoksen ohjeiden mukaan Pronto-tietokantaan
- Yritysten, yhdistysten ja järjestöjen turvallisuuskoulutukset

5.1.2. Muu turvallisuusviestintä

Kampanjat

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos osallistuu suunnitellusti valtakunnallisiin kampanjoihin. Tavoitteena on onnettomuuksien ennaltaehkäisy kohderyhmittäin kampanjoiden teemoja hyödyntäen.

Vuonna 2023 pelastuslaitos on mukana mm. seuraavissa kampanjoissa:

- Nouhätä (oppitunnit + kilpailutoiminta)
- paloturvallisuusviikko
- Päivä paloasemalla

Resurssit: turvallisuuskouluttajat (Nouhätä ja paloturvallisuusviikko), sopimuspalokunnat (Päivä paloasemalla), viestintä tukee kampanjoissa tiedottamisen osalta.

Tapahtumat, teemapäivät ja paloasemavierailut

Pelastuslaitos osallistuu suunnitellusti erilaisiin tapahtumiin ja teemapäiviin. Paloasemavierailuja järjestetään lähinnä turvallisuuskoulutusten tai erikseen sovittujen asiakastapaamisten yhteydessä. Tavoitteena asiakaskohtaamisissa on pelastustoimen esittelyn lisäksi ihmisten neuvonta ja ohjaus paloturvallisuuteen ja onnettomuuksien ennaltaehkäisyyn liittyvissä asioissa. Ajankohtaiset teemanostot painottavat tapahtumissa toteutettavaa turvallisuusviestintää.

Osallistuminen tapahtumiin toteutetaan paikan päällä (kalustoesittely/esittelypiste). Kaupunkien ja kuntien ”kaupunkipäiviin” osallistutaan paloaseman avoimet ovet-periaatteella. Valtakunnallisiin teemapäiviin, kuten 112-päivään, osallistutaan tiedotuspainotteisesti sähköisen viestinnän välineillä somessa ja/tai sidosryhmäyhteistyönä.

Vuonna 2023 on tarkoitus osallistua mm. seuraaviin tapahtumiin:

- Lapsimessut (yhteistyö HIKLU)
- Kaupunkipäivät
- Avoimet ovet vakituisesti päivystävillä paloasemilla.

Resurssit: palvelutuotanto, viestintä tukee tapahtumista tiedottamisessa.

Materiaalit ja oppaat

Alueen asukkaiden turvallisuustietouden lisäämiseksi ja onnettomuuksien vähentämiseksi pelastuslaitos tuottaa erilaisia materiaaleja, ohjeita ja oppaita. Oppaat ja ohjeet julkaistaan sähköisinä versioina pelastuslaitoksen nettisivuilla ja valikoidusti painettuina opasvihkosina. Pääpaino materiaaleissa on kodin asumisturvallisuuden liittyvissä ohjeissa ja oppaissa.

Päivitettävät oppaat vuonna 2023: Vanhentuneilla yhteystiedoilla olevia oppaita päivitetään mahdollisimman paljon vuoden 2023 aikana.

Koulutusten esitysmateriaalit ovat tarkoitettu vain pelastuslaitoksen koulutuskäyttöön.

Resurssit: Palvelutuotanto ja onnettomuuksien ehkäisyn asiantuntijat, viestintä tukee toimintaa.

Neuvonta puhelimitse ja sähköpostilla

Yhtenä osana onnettomuuksien ehkäisyä ja turvallisuusviestintää on asiakaspalvelutyö puhelimen ja sähköpostin välityksellä. Neuvonta kuuluu kaikkien pelastuslaitoksella työskentelevien tehtäviin. Turvallisuuskouluttajat tavoittavaa yhteisellä sähköpostilla turvallisuuskoulutus.lu@pelastustoimi.fi. Henkilöstön tavoittaa sähköpostiosoitteella, joka on muotoa etunimi.sukunimi@pelastustoimi.fi. Lisäksi päivystävä palotarkastaja on tavoitettavissa arkipäivisin klo 9–11.30 osoitteesta palotarkastaja.lu@pelastustoimi.fi

Resurssit: Palvelutuotanto ja onnettomuuksien ehkäisyn asiantuntijat.

Suoritteiden kirjaaminen PRONTO-järjestelmä

Annettu turvallisuusviestintä eli koulutukset, neuvonnat, toiminnan esittelyt, luennot, turvallisuuskävelyt, geokätköjen kävijät sekä yleisötilaisuudet kirjataan PRONTO-tietokantaan. Myös eri medioiden välityksellä annettava viestintä kirjataan. Seloste kirjataan tapahtuman jälkeen, kuitenkin viimeistään seuraavassa työvuorossa.

Turvallisuusneuvontaa antaa useimmiten päivystävä palotarkastaja tai työvuoro pelastustoiminnan tehtävän yhteydessä. Pelastustehtävän yhteydessä annettu neuvonta kirjataan onnettomuusselosteelle. Poistumisharjoitusten seuranta kirjataan turvallisuusneuvonnaksi ja poistumisharjoitusten järjestäminen turvallisuus-koulutukseksi. Selosteeseen kirjataan kaikki kyseisen tapahtuman toteuttamiseen osallistuneet henkilöt.

Kohderyhmistä valitaan aina ensisijainen kohderyhmä. Mikäli on ollut useita kohderyhmiä, voidaan tämä selventää alla lisätietoja kohderyhmästä kohdassa. Voit kirjata useamman aihealueen. Lisäksi kirjataan lyhyt kuvaus käsitellyistä aiheista lisätietoja kohtaan valittaessa muu kampanja, aihe tai koulutus.

Turvallisuusviestintä selosteen laatii tapahtuman päätoteuttaja. Tilaisuudessa voi olla paikalla esimerkiksi sekä päätoimista että sopimuspalokunnan henkilöstöä tai useampi sopimuspalokunta, pelastuslaitos ja/tai pelastusliitto. Kaikki osallistujat-hot mainitaan selosteessa.

Ajankohtainen viestintä mediassa ja sosiaalisen median kanavissa

Tavoitteet: Viestintä ajankohtaisista asioista, alueen hyvän turvallisuuskulttuurin edistäminen, vaikuttaminen ihmisten asenteisiin niin, että he omassa toiminnassaan huomioisivat turvallisuuden ja toimisivat oma-aloitteisesti omaan turvallisuuteensa liittyvissä asioissa, sitä kautta onnettomuuksien vähentäminen.

Kanavat: sosiaalinen media (FB, Instagram, Twitter, omat nettisivut, mediatiedotteet, artikkelit alueen lehdissä)

Toteutus vuonna 2023: Tehdään vuosikellon mukaista viestintää some-kanavissa, tarpeen mukaan julkaistaan mediatiedotteita, tarpeen mukaan uutisia omille nettisivuille, tehdään tarpeen mukaan HIKLU yhteistä viestintää (esim. yhteiset teemavalvonnat tms.), ollaan mukana valtakunnallisissa kampanjoissa ja muissa tapahtumissa viestimällä (112-päivä, paloturvallisuusviikko, Espoo-päivä). Ollaan mukana Turvallisuusviestinnän verkostossa ja välitetään verkoston viestejä tarpeen mukaan.

Resurssit: Palvelutuotannon ja onnettomuuksien ehkäisyn asiantuntijat yhteistyössä viestinnän kanssa.

5.2. Valvontatoiminta

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella määräaikaisten valvontakohteiden valvontavälit ovat 6-60kk. Valvonnan suunnittelussa painotetaan potentiaalista henkilövahinkoriskiä ja tulipalojen suhteellista määrää kohdeluokittain. Tarkastusvälejä on tiivistetty Pelastuslaitosten kumppanuusverkoston valvontasuunnitelmatyöryhmän ehdotuksesta mm. erilaisissa vanhusten hoidon kohteissa ja kokoontumis- ja liiketiloissa. Yksittäisten kohteiden valvontavälejä voidaan lyhentää tai pidentää tapauskohtaisesti. Valvontavälin muuttaminen suositellusta on perusteltava ja kirjattava Merlot-palotarkastusohjelmaan. Pelastusviranomaisen voi kuitenkin harkintansa perusteella lyhentää minkä tahansa yksittäisen valvontakohteen valvontaväliä tilanteen niin edellyttäessä.

Palotarkastus ajoitetaan lähtökohtaisesti siten, että kohteelle määritetty seuraava tarkastus suoritetaan ennen suunniteltua tarkastuspäivämäärää, eli valvontaväliä ei tarpeettomasti ylitetä. Ensimmäinen yleinen palotarkastus uudessa tai peruskorjatussa kohteessa suoritetaan viimeistään vuoden kuluttua erityisestä palotarkastuksesta. Vähäisten muutostöiden yhteydessä suoritettava erityinen palotarkastus ei vaikuta yleisen palotarkastuksen ajankohtaan.

Paloturvallisuuden itsearviointi

Asuinrakennusten paloturvallisuuden itsearviointi on keskeinen osa pientalojen, sekä niihin rinnastettavien kohteiden ja vapaa-ajan rakennusten valvontatoimintaa. Asukkaille postitetaan itsearviointia varten dokumentit turvallisuusviestintämateriaalin kanssa, joiden perusteella asukas tekee omatoimisen kartoituksen kotinsa paloturvallisuudesta. Saatujen vastausten perusteella pelastusviranomaisen suorittaa kohteisiin palotarkastuksia tai esimerkiksi kohdentaa turvallisuusviestintää.

Paloturvallisuuden itsearviointia suoritetaan pientalojen lisäksi kouluissa. Koulujen osalta paloturvallisuuden itsearviointia tehdään joka toinen vuosi, jonka lisäksi pelastuslaitos tarjoaa koululle saman vuoden aikana turvallisuuskoulutusta.

Yleisötapahutumien turvallisuus

Yleisötapahutumien valvontaan kuuluu yleisötapahutumien pelastussuunnitelmien valvonta sekä yleisötapahutumien palotarkastukset. Tämän lisäksi Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos tekee valtakunnallista yhteistyötä pelastuslaitosten kumppanuusverkoston tapahtumaturvallisuuden asiantuntijaverkostossa. Yhteistyön tavoitteena on pelastuslaitosten toimintatapojen ja asiakkaiden ohjeistamisen yhdenmukaistaminen tapahtumaturvallisuuden osalta.

Kaikki asiakkaiden toimittamat pelastussuunnitelmat arvioidaan ja tarvittaessa niitä pyydetään täydentämään ennen tapahtuman järjestämistä. Pelastussuunnitelmien

laatimisen neuvonnassa ja arvioinnissa noudatetaan Pelastuslain (379/2011) 16§ vaatimuksia.

Suurten (yli 2000 yhtäaikaisen osallistujan) tapahtumien osalta pelastusviranomaisen pyrkii käymään viranomaisneuvotteluja järjestävän tahon kanssa. Neuvotteluissa käydään läpi tapahtuman turvallisuuteen vaikuttavat asiat kuten poistumisturvallisuus, alkusammutuskaluston riittävyys ja sijoittelu sekä kemikaalien ja erikoistehosteiden käyttö.

Yleisötapahtuman palotarkastus pyritään suorittamaan, jos tapahtumassa:

- on läsnä yli 2000 osallistujaa samanaikaisesti tai
- käytetään pyroteknisiä tehosteita (pl. ilotulitukset ja ilotulitusnäytökset) tai
- tapahtuma järjestetään paikassa, jota ei ole suunniteltu yleisötapahtumien järjestämiseen tai tapahtumapaikan voidaan muutoin katsoa merkittävästi lisäävän henkilöturvallisuusriskiä (esim. maanalaiset tilat, saaristo).

Myös muita yleisötapahtumia voidaan tarkastaa pelastusviranomaisen harkintaan perustuen. Vuosittain, samoilla järjestelyillä toteutettavien yleisötapahtumien osalta tarve palotarkastukselle määritellään tapauskohtaisesti.

Tapahtumien valvontaa suorittavat palotarkastajat sekä operatiivinen henkilöstö.

Muu valvonta

Hiklu-yhteisten palveluiden (luku 4) lisäksi Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos suorittaa vuosittain myös seuraavia valvontatoimenpiteitä.

Aluevalvonnassa tehdään turvallisuushavaintoja kiinteistöjen ulkopuolelta käsin. Aluevalvontaa kohdennetaan pääosin pientaloihin ja sitä suoritetaan vuosittain vaihtuvilla alueilla. Aluevalvonnassa kohteeseen jätetään tarvittaessa kirjallinen korjauskehoitus ja ohjeita tehtyjen havaintojen perusteella. Korjauskehoitus on rinnastettavissa viranomaisen antamaan suositukseen. Aluevalvonnassa kiinnitetään erityistä huomiota esimerkiksi pelastusteihin, osoitenumeroiteihin, tonttien opastauluihin ja tuhopolttojen torjuntaan sekä sammutusveden saatavuuteen.

Puolustusvoimien hallinnassa olevat kohteet valvotaan yhteistoiminnassa joukko-osaston tai kohdetta hallinnoivan toimijan kanssa, puolustusvoimien kanssa yhteistyössä suunnitelluilla valvontaväleillä. Varuskuntien alueella olevien sotilaskohteiden palotarkastukset kirjataan varuskunnittain yhtenä kokonaisuutena Merlot -palotarkastusohjelmaan. Muiden kohteiden ja salassa pidettävien kohteiden osalta noudatetaan puolustusvoimien ohjeita tarkastusten kirjaamisesta.

Pelastuslaitos ei suorita *väestönsuojien* käyttöönottotarkastuksia eikä käytönaikaisia väestönsuojan määräaikaistarkastuksia. Väestönsuojia valvotaan määräaikaisten valvonnan yhteydessä.

Suuret työmaat ovat pelastustoiminnan näkökulmasta poikkeuksellisen haasteellinen toimintaympäristö, jossa onnettomuuksien ehkäiseminen ja pelastustoiminnan mahdollistaminen edellyttää huomattavia toimenpiteitä rakennushankkeeseen ryhtyvältä sekä rakennusurakoitsijoilta. Pelastuslaitos suorittaa ylimääräisiä palotarkastuksia työmaakohtaisen riskiarvioinnin perusteella.

5.3. Kemikaalivalvonta

Merlot palotarkastukseen on kirjattu n. 470 kemikaalien vähäisestä teollisesta käsittelystä ja varastoinnista laadittua päätöstä, joista osa on määräaikaista. Osa vähäistä kemikaalien käsittelyä ja varastointia harjoittavien laitosten ilmoituksista on arkistoitu paperimuodossa kunkin kunnan paloasemalle. Vaarallisia kemikaaleja käsittelevien valvontakohteiden määrä on n. 500. Jakeluasemien määrä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen alueella on n. 135.

Öljyntorjunnan osalta pelastuslaitos noudattaa sisäistä ohjetta ”öljyntorjunnan valmiuden valvonta”. Kohteiden öljyntorjuntavalmius määritellään osana kemikaalilupaprosessia tai vaatimukset perustuvat TUKESin hyväksymän kemikaaliluvan ehtoihin. Kohteiden valvonta suoritetaan osana määräaikaista valvontaa. Rannikkoalueilla ja vesistön lähistöllä olevissa kohteissa valvonta suoritetaan öljyntorjuntaan perehtyneen henkilön toimesta.

5.4. Asiantuntijapalvelut

Vuosittain annettavien asiantuntijapalveluiden määrää on käytännössä mahdollonta arvioida tarkasti etukäteen. Näiden osalta tavoitteet tarkastetaan vuoden kuluessa siten, että tavoitteena on vastata 100 % tulleisiin ilmoituksiin.

Rakentamisen suunnittelunohjaus ja kaavalausunnot

Kaavoitukseen vaikuttamisen ja rakentamisen suunnittelunohjauksen tavoite on kaksiosainen.

Onnettomuuksien ja tulipalojen ennaltaehkäisy on tärkein ja yhteiskunnallisesti merkittävin tavoite. Toinen tärkeä tavoite on se, että onnettomuuden tapahtuessa suunnitellut ratkaisut kohteessa nopeuttavat pelastus- ja ensihoitotehtävien aloittamista ja että ratkaisut varmistavat riittävät ja yhdenmukaiset järjestelyt tehokkaan toiminnan mahdollistamiseksi. Tavoitteena on myös huomioida pelastustoiminnan ja ensihoidon kannalta tärkeät asiat, joita ei välttämättä huomioida muussa suunnittelussa.

Kaavoitukseen vaikuttamisen hyöty on kertoa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa pelastuslaitoksen toimintaedellytysten tarpeista ja näin vaikuttaa alueen

tulevaan turvallisuuteen. Kuntia ohjataan kaavoitusvaiheessa ja pelastuslaitos voi antaa pyydettäessä kaavasta lausunnon.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos tekee viranomaisyhteistyötä alueen kuntien kaavoittajien ja rakennusvalvontojen kanssa. Sähköisen asiointin (ePermit, Lupapiste) lisäksi rakennusvalvonta- ja kaavoitusyhteyshenkilöt tapaavat toisiaan videoetäyhteydellä ja tilanteen salliessa myös paikan päällä.

Rakentamisen suunnittelunohjauksessa tehdään ohjaus- ja neuvontatyötä paloteknisten suunnittelijoiden kanssa. Pelastusviranomaisen ottaa tällöin kantaa kohteen saavutettavuuteen suhteessa käytössä olevaan kalustoon (pelastusteiden ja varatiejärjestelyiden ohjeistus ja toteutus), sammutusreittien järjestelyihin, pelastustoiminnan työturvallisuuteen, sammutusveden saantiin ja riittävyteen sekä hallintaan kohteessa ja sen ympäristössä, pelastustoimen laitteiden sijoitteluun ja toteutukseen (esimerkiksi paloilmoittimen elinkaarikirja, aiemmin toteutuspöytäkirja), sammutuslaitteiston suunnitteluperusteisiin, savunpoiston järjestelyihin, sammutusvesiputkistoihin, pelastustoimintaan käytettäviin hisseihin ja viranomaisverkon kuuluvuuteen rakennuksessa.

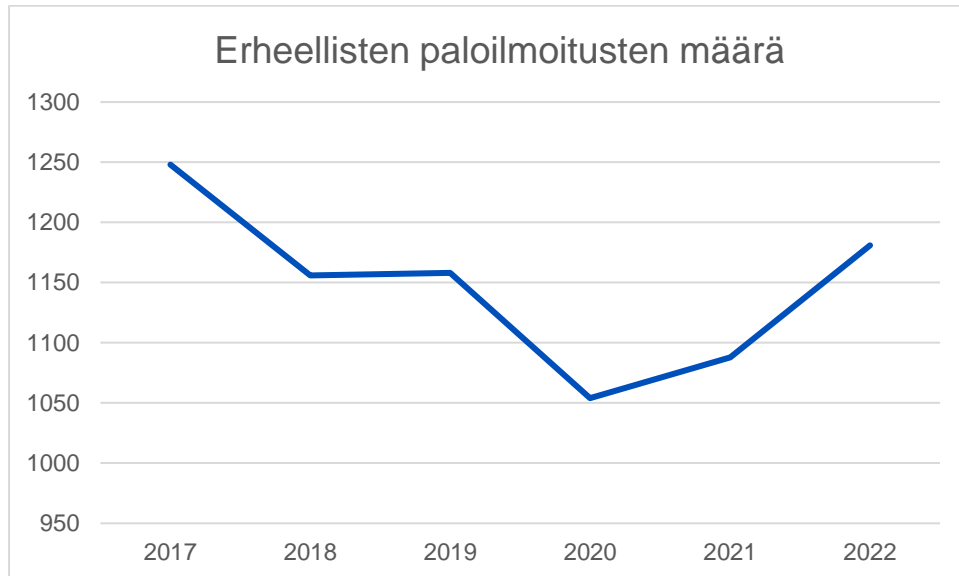
Tavoitteena on saada palontutkinnasta tietoa, jota voidaan hyödyntää ja kohdentaa suunnittelunohjauksessa paremmin.

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen kaavoitus- ja suunnittelunohjauksen toimintoja kehitetään suunnitelmallisesti.

Pelastustoimen laitteet

Pelastustoimen laitteiden osalta pelastusviranomaisen tavoitteena on vastata 100% tulleisiin toimenpidepyyntöihin (esim. automaattisen paloilmoittimen toteutuspöytäkirjojen / elinkaarikirjojen neuvonta, laitteiden määräaikaistarkastusten perusteella tehtävä neuvonta ja valvonta, erheellisiin paloilmoituksiin liittyvä ohjaus ja neuvonta).

Erheellisiä paloilmoituksia pyritään vähentämään asiakkaiden ohjauksella ja neuvonnalla. Erheellisten paloilmoitusten käsittelyä ohjaa pelastuslaitosten kumppanuusverkoston ohje ”Erheellisten paloilmoitusten maksullisuus”, jota tullaan päivittämään vuoden 2023 aikana.

Taulukko 5: erheellisten paloilmoitusten lukumäärän kehitys vuosina 2017–2022

Viranomaisyhteistyö

Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos tekee valvontaan liittyvää yhteistyötä eri viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa. Valvontayhteistyö jakautuu tiedonvaihtoon ja yhteisiin valvonta- tai asiakaskäynteihin. Vuosittain suunnitellaan yhteistoiminta tärkeimpien yhteistyötahojen kanssa. Vuosisuunnitelma on taulukossa 5.

Yhteistyötaho	Valvontamenetelmä	Aikataulutus	Arvio [lkm] vuodelle 2023
Poliisi, ympäristöterveys, AVI	Ravintoloiden valvontakäynnit	Erikseen sovittavan aikataulun mukaisesti	30
Sosiaalitoimi, Ympäristöterveys, Rakennusvalvonta, Poliisi	Paloriskiasuntojen ylimääräiset palotarkastukset	Tapauskohtainen harkinta	60
TUKES	Yhteiset tarkastukset	Erikseen sovittavan aikataulun mukaisesti	10
Ympäristöviranomainen	Yhteiset tarkastukset	Tapauskohtainen harkinta	5
AVI, työsuojelu	Maanalaisten työmaiden valvontakäynnit	Tapauskohtainen harkinta	5

Taulukko 6: Pelastuslaitoksen tekemä viranomaisyhteistyö vuonna 2023

Palontutkinta

Palontutkinta suoritetaan erillisen menetelmäohjeen mukaisesti. Ohjeessa on määritetty Länsi-Uudenmaan pelastuslaitoksen palontutkinnan määrälliset sekä

laadulliset tavoitteet ja toimintaan vuositason kohdistettava resurssit. Palontutkintaryhmän toimintaa kehitetään suunnitelmallisesti ja palontutkintaan kohdistettuja resursseja lisätään voimassa olevan palvelutasopäätöksen mukaisesti. Palontutkintatoimintaa kehitetään jatkuvasti, vuoden 2023 osalta tavoitteena on kehittää kemikaalionnettomuuksien tutkintaa sekä palontutkijoiden osaamista.

Määrällisenä tavoitteena on tutkia kaikki tutkintakynnyksen ylittävät palot (2-tason palontutkinta). Lukumääräisesti se tarkoittaa vuosittain noin 30 tason 2-tason palontutkintaa. Lisäksi palontutkintaryhmä seuraa ja pyrkii parantamaan tason 1 (pelastustoiminnan johtajan PRONTO:on tekemät arvio palon syttymissyystä) palontutkinnan laatua.

Palontutkinta tuottaa tutkittua tietoa tulipaloista ja osin myös muista tapahtuneista onnettomuuksista mm. onnettomuuksien ehkäisyn sekä pelastustoiminnan palvelualueiden käyttöön. Onnettomuuksien ehkäisyn toiminnoista rakentamisen suunnittelun ohjaus, valvontatoiminta, turvallisuuskoulutus sekä turvallisuusviestintä hyödyntävät palontutkinnasta saatuja tietoja. Lisäksi palontutkinta tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää pelastuslaitoksen henkilöstön kouluttamisessa laaja-alaisesti. LUP palontutkintaryhmä kehittää toimintaansa tiiviissä yhteistyössä muiden HIKLU-laitosten palontutkintaryhmien kanssa.

6. Seuranta

Toimintakertomukseen kerätään tiedot toteutuneista toimenpiteistä sekä onnettomuuksien ehkäisyyn käytetyistä resursseista ja tilastotietoja toteutuneista onnettomuuksista. Toteutunutta työtä verrataan vuosittain suunniteltuun. Sekä suunnitellut että toteutuneet toimenpidemäärät kirjataan PRONTO:n onnettomuuksien ehkäisyn lomakkeeseen.

Onnettomuuksien ehkäisytyöhön käytettävät resurssit kirjataan PRONTO:n henkilötyövuosina. Resursseiksi ei lasketa pelkästään valvontatyöhön käytettyjä henkilötyövuosia, koska muillakin työmenetelmillä on hyvin merkittävä vaikutus onnettomuuksien määrään. Resursseissa erotellaan päätoimiset, osa-aikaisesti toimivat, työvuorot, sopimuspalokunnat sekä muun sopimuksen perusteella toimivat. Tiedot kerätään vuodenvaihteessa kuluneen vuoden toteumasta.

Vaikuttavuuden arviointi

Onnettomuuksien ehkäisytyön vaikuttavuuden arviointia suoritetaan vuosittain ja tiedot kirjataan tarpeellisin osin toimintakertomukseen. Vaikuttavuuden arvioinnin mittareiksi on valittu yksinkertaisia tunnuslukuja, jotka ovat mahdollisimman yksiselitteisiä ja joiden tuottaminen onnistuu PRONTO:n valmiiden työkalujen avulla helposti toistaen. Vaikuttavuuden arviointia pyritään kehittämään omatoimisesti ja

huomioiden valtakunnallinen kehitystyö. Palokuolemien ja vakavien henkilövahinkojen seurannassa nojataan Pelastusopiston tekemään tutkimukseen, joka perustuu pelastuslaitosten tutkimiin vakaviin tulipaloihin.

Käytettäviä mittareita verrataan mahdollisuuksien mukaan joko edellisten vuosien tilastoihin, verrokkipelastuslaitoksiin tai koko maan tietoihin. Valvonnan vaikuttavuuden arvioinnissa käytetään seuraavia mittareita:

Mittari	Lisätiedot
Henkilövahingot tulipaloissa	Palokuolemat ja vakavat loukkaantumiset
Osuus asuinrakennuspaloista, joissa ei ole ollut palovaroitinta [%].	Tarkastelut aineiston sallimissa rajoissa myös: Erillisissä pientaloissa Rivi- ja ketjutaloissa Asuinkerrostaloissa
Rakennuspalojen ja rakennuspalovaarojen määrä valvontasuunnitelman mukaisissa ryhmissä suhteutettuna asukasluukuun [1/as*a].	Asukaslukua parempi suhteuttaja tässä tapauksessa olisi rakennusten tai kerrosneliöiden määrä. Mikäli tiedot ovat käytettävissä, suhteuttajana kannattaa käyttää ensisijaisesti niitä.
Osuus rakennuspaloista ja rakennuspalovaaroista, joissa alkusammutusta yritettiin.	
Osuus asuinrakennuspaloista ja asuinrakennuspalovaaroista, joissa alkusammutusta yritettiin.	
Omaisuusvahingot kaikissa rakennuspaloissa ja rakennuspalovaaroissa.	Suhteutettuna kerrosalaan [€/m ²] 3 tai 5 vuoden liukuva keskiarvo
Keskimääräinen vahinko [€/palo]	Tarkastelut aineiston sallimissa rajoissa myös valvontaluokkien mukaisesti jaoteltuna
Asiakaspalautekyselyt	Valvonnan vaikuttavuus ja laatu
Tarkastusprosentti	Ensisijaisesti suunnitellun työn toteutumisen mittari.
Onnettomuuksien ehkäisyyn käytetyt resurssit suhteessa asukasluukuun [htv/as].	Vertailukohtana muut alueet tai valtakunnallinen keskiarvo.

Poistumisturvallisuusselvitykset	Seurataan niiden kohteiden osuutta kaikista kohteista, joissa: <ul style="list-style-type: none">- poistumisturvallisuusselvitys on kunnossa- poistumisturvallisuusselvitys on tehty ja toimenpiteet korjaamisesta on suunniteltu- poistumisturvallisuusselvitystä ei ole tehty tai puutteiden korjausta ei ole suunniteltu
----------------------------------	---

Taulukko 7: Vaikuttavuuden arvioinnin mittarit

Lähteet

- (1) Uudenmaan liitto (2019). Uudenmaan väestö kasvaa jo ennusteita nopeammin – Erot maakunnan sisällä suuria. Verkkosivu: <https://www.uudenmaanliitto.fi/uudenmaan-liitto/uutishuone/tiedotteet/uudenmaan_vaesto_kasvaa_jo_ennusteita_nopeammin_-_erot_maakunnan_sisalla_suuria.34232.blog>. Sivulla käyty: 9.7.2021
- (2) Uudenmaan liitto (2020). Uusimaa-kaava 2050 - Uudenmaan rakennesuunnitelma. <https://www.uudenmaanliitto.fi/files/22615/Uudenmaan_rakennesuunnitelma_-_Uusimaa-kaava_2050.pdf>. Sivulla käyty: 9.7.2021.
- (3) Helsingin kaupunki (2018). Sään ja ilmastonmuutoksen aiheuttamat riskit Helsingissä. Kaupunkiympäristön julkaisuja 2018:6. <<https://www.hel.fi/static/liitteet/kaupunkiymparisto/julkaisut/julkaisut/julkaisu-06-18.pdf>>. Sivulla käyty: 9.7.2021.
- (4) Tilastokeskus (2021). Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne 31.12.2020. <<https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/>>. Sivulla käyty: 9.7.2021.
- (5) Uudenmaan pelastuslaitokset (2020). Uudenmaan pelastuslaitosten riskianalyysi. <<https://pelastustoimi.fi/documents/25266713/61275718/Uudenmaan+pelastuslaitosten+riskianalyysi+2020.pdf/948f0b56-89de-63e1-b381-ae238eb71776/Uudenmaan+pelastuslaitosten+riskianalyysi+2020.pdf?t=1622015299172>>. Sivulla käyty: 9.7.2021.
- (6) STM (2020). Turvallisesti kaiken ikää - Koti- ja vapaa-ajan tapaturmien ehkäisyn ohjelma 2021–2030 sekä selvitys kustannuksista. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2020:33. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162537/STM_2020_33_j.pdf?sequence=4&isAllowed=y>. Sivulla käyty: 9.7.2021.
- (7) TEM (2021). Työolobarometri 2020 – ennakkotiedot. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja - Työelämä - 2021:18. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162955/TEM_2021_18.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Sivulla käyty: 9.7.2021.
- (8) SM (2020). Pelastustoimen ja siviilivalmiuden toimintaympäristöanalyysi. Sisäinen turvallisuus - Sisäministeriön julkaisuja 2020:18. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162561/SM_2020_18.pdf>. Sivulla käyty: 9.7.2021.
- (9) Tukes (2021). Litiumioniakkujen elinkaari hankinnasta hävittämiseen. Verkkosivu: <<https://tukes.fi/litiumioniakkujen-turvallinen-kayttaminen>>. Sivulla käyty: 9.7.2021.
- (10) Maaseudun Tulevaisuus (2014). Airbnb yleistyy lähinnä pääkaupunkiseudulla. Verkkouutinen 17.7.2014: <<https://www.maaseuduntulevaisuus.fi/airbnb-yleistyy-%C3%A4hinn%C3%A4-p%C3%A4kaupunkiseudulla-1.66651>>. Sivulla käyty: 9.7.2021.
- (11) Kaleva (2020). Asuntojen lyhytaikainen vuokraus on monimuotoinen ilmiö – sääntelyyn kaivattaisiin selkeyttä. Verkkouutinen 23.1.2020: <<https://www.kaleva.fi/asuntojen-lyhytaikainen-vuokraus-on-monimuotoinen/1656964>>. Sivulla käyty: 9.7.2021.

- (12) Tapaturmavakuutuskeskus (2021). Työtapaturma- ja ammattitautitilasto Tikku. <<https://www.tvk.fi/tilastot-ja-julkaisusarijat/tilastot/>>. Sivulla käyty: 9.7.2021.
- (13) Tilastokeskus (2020). Suomen virallinen tilasto (SVT): Työtapaturmat. <https://www.stat.fi/til/ttap/2018/ttap_2018_2020-06-17_fi.pdf>. Sivulla käyty: 9.7.2021.
- (14) Valtioneuvoston kanslia (2021). Koulutuksellinen tasa-arvo, alueellinen ja sosiaalinen eriytyminen ja myönteisen erityiskohtelun mahdollisuudet. Valtioneuvoston julkaisuja 2021:7. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/162857/VN_2021_7.pdf?sequence=4>. Sivulla käyty: 9.7.2021.
- (15) Itä-Suomen yliopisto (2020). Avoimet ja joustavat oppimisympäristöt vaativat jatkuvaa kehittelyä. Verkko uutinen 11.6.2020: <<https://www.uef.fi/artikkeli/avoimet-ja-joustavat-oppimisymparistot-vaativat-jatkuvaa-kehittelya>>. Sivulla käyty: 9.7.2021.
- (16) Pelastustoimen resurssi- ja onnettomuustietokanta Pronto. <<https://prontonet.fi/>>.
- (17) UKK-instituutti (2021). Koulussa tapahtuvat tapaturmat. Verkkosivu: <<https://www.terve-koululainen.fi/ylakoulu/tapaturmat/koulutapaturmat/>>. Sivulla käyty 9.7.2021.
- (18) Tilastokeskus (2021). Suomalaisten matkailu. <<https://findikaattori.fi/fi/50>>. Sivulla käyty 9.7.2021.
- (19) Terveystieteiden tutkimuskeskus (2017). Kansallinen Uhri-kyselytutkimus 2017. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135809/TY%c3%962017_45_UHRI..WEB.pdf?sequence=1&isAllowed=y>. Sivulla käyty 9.7.2021.
- (20) Liikennevirasto (2014). Valtakunnallinen tieliikenne-ennuste 2030. Liikenneviraston tutkimuksia ja selvityksiä 13.2014. <https://julkaisut.vayla.fi/pdf8/lts_2014-13_valtakunnallinen_tieliikenne-ennuste_web.pdf>. Sivulla käyty 9.7.2021.
- (21) Lähitapiola (2021). Osaisitko auttaa onnettomuuspaikalla? ”Jo avun hälyttäminen on ensiapua”. Verkko uutinen 6.4.2021: <<https://www.lahitapiola.fi/tietoa-lahitapiolasta/uutishuone/uutiset-ja-tiedotteet/uutiset/uutinen/1509570931695>>. Sivulla käyty 9.7.2021.
- (22) Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos. Palvelutasopäätös 2021-2024. <https://pelastus-toimi.fi/lansi-uusimaa/meista/palvelutasopaatos>. Sivulla käyty 24.11.2021.
- (23) Kuntaliitto (2018). Pelastuslaitosten valvonnan aapinen. Verkkosivu: <https://www.kuntaliitto.fi/julkaisut/2018/1945-pelastuslaitosten-valvonnan-aapinen>. Sivulla käyty 9.7.2021.

Liite 1: Valvontavälitaulukot A1-A6

Liitetaulukko A1. Ympäri vuorokautisessa käytössä olevien kohteiden palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennus-luokitus 1994	Merlot-palotarkastus-luokka (vanha)	Merlot-palotarkastus-luokka	6 kk	12 kk	24kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk	120 kk
Keskussairaalat, muut sairaalat	211, 213	23	A100		5						
Terveyskeskusten vuodeosastot	214		A105		7						
Terveystuon erityislaitokset, muut terveydenhuoltorakennukset (vain päiväkäytössä)	215, 219		A110		3	1		6	2		
Vanhainkodit, kehitysvammaisten hoitolaitokset	221, 223, 229	24, 28	A115		92 ^{1,4)}	2					
Palvelutalot		21	A120								
sprinklattu					43	2					
sprinklaamaton											
Tuettu asuminen ja muut vastaavat poistumisturvallisuusselvityskohteet, senioritalot	239	21	A125		57	16 ⁶⁾					
Lasten- ja nuorisokodit, koulukodit, vankilat,	222	22	A130		12	20					
Ympäri vuorokautiset päiväkodit	22	22	A130		6						
Hotellit, loma-, lepo- ja virkistyskodit, muut majoi- tusliikerakennukset	121, 123, 129	3, 44, 48	A135		8	54	1	1			
Vuokrattavat lomamökkit ja -osakkeet	124	41, 43	A140		1	4	2	6 ²⁾	2		
Leirintäalueet		42			⁵⁾ 4	4		³⁾ 13			
Asuntolat, muut asuntolarakennukset	131, 139	4	A145		2	13					

- 1) Valvontaväli on tiheämpi, mikäli kohteessa ei ole automaattista sammutuslaitteistoa
- 2) Kohteet, joissa on yritystoimintaa esimerkiksi välitysfirmit
- 3) Partiolaiskämpät ja vastaavat
- 4) Turvallisuusselvityksen ollessa kesken/taso puutteellinen, on valvontaväli tiheämpi
- 5) Asuntovaunualueet

- 6) Senioritalot, joissa on paloilmoin tai sprinklerlaitteisto, mutta ei palveluntuottajaa tai vakituista henkilökuntaa

Liitetaulukko A2. Opetusrakennusten ja päiväkotien palotarkastuksien periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennus- luokitus 1994	Merlot -palotarkastus- luokka (vanha)	Merlot-palo- tarkastus- luokka	6 kk	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk	120 kk
Päiväkoti	231	65	A200								
alle 25 paikkaa								3	48		
25-100 paikkaa							61				
yli 100 paikkaa						48					
Yleissivistävät oppilaitokset	511	9, 95	A205		3	100 ¹⁾					
Keskiasteen oppilaitokset	521	9, 95	A210		1	14	1				
Korkeakoulut ja tutkimuslaitokset	531, 532	9, 95	A215		2	17	1				
Muut opetusrakennukset mm. kansanopistot yms.	541, 549	9, 95	A220			12	1				

1) Turvallisuusviestintäkäynti tehdään perusopetuksen oppilaitoksissa turvallisuusviestintäsuunnitelman mukaisesti.

Huom! Ympäri vuorokautiset päiväkodit taulukossa A1.

Liitetaulukko A3. Kokoontumis- ja liiketilojen palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennus-luokitus 1994	Merlot-palotar-kastus-luokka (vanha)	Merlot-palo-tarkastus-luokka	6 kk	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk	120 kk
Liike- ja tavaratalot, myymälähallit, kauppakeskukset ⁶⁾ alle 400 m ² 400-2 499 m ² 2 500- 9 999 m ² 10 000 m ² tai enemmän ⁷⁾	111, 112, 119 111, 112, 119 111, 112, 119 111, 112, 119	78 72, 78, 7, 71 7, 71, 72 7, 71, 72	A300								
					1		1	7	28		
					1	7	11	14	6		
					3	12	23	3	2		
Anniskeluravintolat alle 500 asiakaspaikkaa yli 500 asiakaspaikkaa	141 141	11, 115 11	A305								
						15	2		1		
Ruokaravintolat ¹⁾			A310		1		2	27	4		
Teatteri- ja konserttirakennukset: alle 300 paikkaa Teatteri- ja konserttirakennukset: yli 300 paikkaa	311, 312 311, 312	10, 101 10, 101	A315			6					
					3						
Kirjastot Museot Näyttelyhallit	322, 323, 324 322, 323, 324 322, 323, 324	103 103 103	A320		1				2		
					9 ⁴⁾				3		
					1	1					
Uskonnollisten yhteisöjen rakennukset	341, 342, 349	102	A325		1	3		18 ²⁾			
Muut kokoontumisrakennukset, kuten seura- ja kerho-rakennukset sekä urheilu- ja kuntoilurakennukset	331, 351, 352, 353, 354, 359, 369	10, 105, 108	A330		3	4	67	4	8		
Lentoterminaalit ja maanalaiset liikenneasemat	161	104	A335		2						
Muut liikenteen rakennukset ³⁾	162, 163, 164, 169	132, 138			2	3 ⁵⁾	10 ⁸⁾	3	36 ³⁾		

1) Kohteella voi olla anniskelulupa, mutta toiminta painottuu lounas- tai päivällisruokailuun

2) Tilan sallittu maksimihenkilömäärä voi vaikuttaa valvontaväliin

3) Esim. maanpäälliset pysäköintitilat, taloyhtiöiden autosuojat (myös maanalaiset), ei auto-katokset

4) Valtion ja kuntien ylläpitämät museot, tarvittaessa muutkin museot

5) Maanalaiset suuret yhteiskäyttöiset pysäköintitilat (ei taloyht. maanalaiset autosuojat)

6) Myymälöiden räjähdetarastot tarkastetaan joka toinen vuosi.

7) Valvontavälin määrittämisessä korostuu aikaisempien valvontakäyntien pöytäkirjat sekä tarkastajan näkemys kohteen turvallisuustasosta

8) Metroasemat

Liitetaulukko A4. Teollisuus- ja varastorakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennus-luoki- tus 1994	Merlot-pa- lotar-ka- sus-luokka (vanha	Merlot-pa- lotarka- sus-luokka	6 kk	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk	120 kk
Energiantuotannon rakennukset alle 1 000 m2 1 000 m2 tai enemmän ⁽²⁾	611, 613		A400			1		3	11		
					4	2		1			
Infrastruktuurin kannalta merkittävät ⁽¹⁾			A405		15	4	¹⁾ 1		5		
Teollisuushallit ja muut teollisuusrakennukset ⁽²⁾ alle 1000 m2 1000-4 999 m2 yli 5 000 m2	691, 699	16	A410		16	22	5	28	3		
					8	39	3	3			
					30	7	2		1		
Teollisuus- ja pienteollisuustalot ⁽³⁾⁴⁾ alle 1 000 m2 1 000 m2 tai enemmän	692	148	A415		5	10	3	90	8		
					7	46	3	10	1		
Varastorakennukset ⁽³⁾ alle 1 000 m2 1 000-9 999 m2 10 000 m2 tai enemmän	711, 712, 719	14	A420		1	7	1	44	4		
					4	33	7	8			
					4	3					

- 1) Vesihuollon rakennukset (vesitornit, vedenottamot ja puhdistamot, jäteveden käsittelylaitokset), puhelinoperaattoreiden keskuskeskukset (Telia, Elisa, DNA).
- 2) Erilliset hake-, turve- tai pellettilämpölaitokset lähtökohtaisesti 24kk valvontavälillä koosta riippumatta. Yhtä rakennusta palveleva lämpölaite tarkastetaan rakennuksen valvontavälin mukaisesti.
- 3) Autokorjaamot luokitellaan Teollisuus- ja pienteollisuustaloihin. Palovaarallisuusluokka on otettava huomioon valvontavälin määrittämisessä.
- 4) Halliosake -kohteet luokitellaan Teollisuus- ja pienteollisuustaloihin.

Liitetaulukko A5. Maatalousrakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennus-luokitus 1994	Merlot-palotarkastusluokka (vanha)	Merlot-palotarkastusluokka	6 kk	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk	120 kk
Suuret maatalouskohteet	811, 819	141, 152, 153, 154, 155	A500		1	2	2				
Keskisuuret maatalouskohteet			A505				5	2			
Erilliset viljankuivaamorakennukset Pienet maatalouskohteet Muut maataloustuotantorakennukset ¹⁾	891, 892, 893, 899	156	A510				1		141		

1) Muiden maataloustuotantorakennusten (rakennusluokitus 892, 893, 899) valvontaväli määritellään tapauskohtaisesti.

Alarajat	Suuret maatalouskohteet	Keskisuuret maatalouskohteet	Pienet maatalouskohteet
Lypsylehmät	75	30	10
Lihanauta	200	80	20
Täysikasvuinen emakko	250	60	15
Lihasika	1000	210	50
Munituskana	30 000	2700	700
Broileri	40 000	10 000	2500
Siitosnaarasminkki tai -hilleri	2000	250	125
Siitosnaaraskettu tai -supi	600	50	25
Muut siitosnaaraseläimet	800	50	25
Kalankasvatuslaitos	2000 kg kuivarehu 20 ha luonnonravintolammikko tai ryhmä	2000 kg kuivarehu 20 ha luonnonravintolammikko tai ryhmä	1000 kg kuivarehu 10 ha luonnonravintolammikko tai ryhmä
Hevonen tai poni	-	60	10
Uuhi tai vuohi	-	160	40

Liitetaulukko A6. Muiden rakennusten palotarkastusten periaatteellinen valvontaväli.

Palotarkastusten ohjeellinen väli	Rakennusluokitus 1994	Merlot-palotarkastusluokka (vanha)	Merlot-palotarkastusluokka	6 kk	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk	120 kk
Toimistot ja työpaikatilat	151	109	A600		5	6	1	6	68		
Palo- ja pelastustoimen rakennukset	721, 722, 729		A605						9		
Rakennus ei kuulu mihinkään muuhun ryhmään, mutta on kytketty hätäkeskukseen		13, 131	A610		1				4		
Palo- ja räjähdysvaaralliset tilat Polttoaineen jakeluasemat (benssiini, diesel, kaasu) Muut räjähdysvaaralliset tilat ³⁾		182, 18 182, 18	A615		1	1	64				
						3					
Seveso-kohteet ja muut vastaavat Turvallisusselvityslaitos Toimintaperiaateasiakirjalaitos Lupalaitos Ilmoituslaitos ⁴⁾ Satamien vaarallisten aineiden kentät			A620		5						
					4	1					
					3	2					
						2	1				
					2						
Turvetuotantoalueet			A625		0	1					
Kulttuurihistoriallinen rakennus ¹⁾		19	A630		2	8		1	1		
Muut rakennukset ja kohteet ²⁾ 9-15krs (E1 mukaan), 24-38m (848/2017 mukaan) korkeat rakennukset ja sivukäytävällä varustetut asuinrakennukset Yli 16krs (E1 mukaan) ja yli 38m (848/2017 mukaan) korkeat rakennukset	999	999	A635		8	5	1	1	5		
					1	1		3	1		
					15						

1) Kulttuurihistoriallisesti tärkeiden kohteiden määrittelyssä hyödynnetään Museoviraston vuonna 2012 laatimaa Haag-listaa valtakunnallisesti tärkeistä kohteista. Tapauskohtainen harkinta. 2) Esim. kaivokset, maanalainen rakentaminen. Tapauskohtainen harkinta. 3) Esim. Aseliikkeet ja räjähdesarastot

4) Jos kemikaalien määrä ei ole kohteen toiminnan kannalta merkittävä (esim. vähittäiskaupan yhteydessä oleva nestekaasun säilytyskaappi), määräytyy valvontaväli rakennuksen valvontavälin mukaisesti.

LIITE 2: Palotarkastusten maksullisuus

Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen aluevaltuuston 25.10.2022 tarkastama maksutaksa tulee voimaan 1.1.2023 ja on voimassa vuonna 2023. Maksutaksa on yhtenäinen kaikilla Uudenmaan alueen pelastuslaitoksilla.

Palotarkastuksen maksuista vastaa rakennuksen omistaja tai omistajan ja haltijan keskinäisen sopimuksen (esimerkiksi vuokrasopimus) mukaan haltija. Toimintaa rakennuksessa tai muussa valvottavassa kohteessa voi kuitenkin harjoittaa rakennuksen omistajan ja haltijan ohella myös muu oikeushenkilö, toiminnanharjoittaja. Viimeksi mainitussa tilanteessa pelastuslaitos kohdistaa valvonnan toiminnanharjoittajaan ja perii tältä palotarkastuksesta aiheutuvan maksun. Tunnistetietona käytetään yhteisön tai yksityisen yrityksen osalta Y-tunnusta ja yksityishenkilön osalta sosiaaliturvatunnusta.

Taksat löytyvät pelastuslaitoksen verkkosivuilta osoitteesta: [Palveluhinnasto | Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos \(pelastustoimi.fi\)](#)